

SKDL:n ARKISTOKAPPALE

SKDL:n toiminnasta

II ja III liittokokouksen väliseltä ajalta

(28. 6. 1949—31. 5. 1952)

1952

SUOMEN KANSAN DEMOKRAATTINEN LIITTO R.Y.

SISÄLTÖ

	Sivu
I. Yleiskatsaus	3
II. SKDL:n järjestö rakenne ja kehitys	6
1. Jäsenjärjestöt	6
2. Liittoneuvosto	6
3. Liittotoimikunta	7
4. Työvaliokunta ja jaostot	7
5. SKDL:n varsinainen järjestö verkosto	8
a) Piirijärjestöt	8
b) Kunnallisjärjestöt	8
c) Perusjärjestöt	8
d) Jäsenistö	9
III. Taloudellisesta toiminnasta	11
IV. Valistustyöstä	13
V. Kunnallispoliittisesta toiminnasta	17
VI. Maaseututoiminnasta	19
VII. Osuustoiminnalliselta alalta	22
VIII. Toiminta ruotsalaisen kansanosan keskuudessa	24
IX. Vaalitaistelut	26
X. Eduskuntaryhmän toiminnasta	28
XI. Yhteenvedo	30

SKDL:n TOIMINNASTA II JA III LIITTOKOKOUKSEN VÄLISELTÄ AJALTA

I. Yleistä

Toisen liittokokouksemme jälkeen on rauhan, demokratian ja sosialismin leiri, joka yhdistää kaikki edistykselliset ainekset maailmassa, saanut uusia suuria voittoja ja vahvistuu jatkuvasti. Vuodesta vuoteen voimistuu tämän leirin tukipylväs Neuvostoliitto.

Kiinan monisatamiljoonaisen kansan vapautuminen imperialismin ikeestä ja Kiinan Kansantasavallan perustaminen on saanut aikaan jättäjämaisen kansallisen vapausliikkeen siirto- ja puolisiirtomaissa järkyttäneen kolmanteen maailmansotaan varustautuvien kapitalistimaiden perusteita.

Demokratian vastainen, imperialistinen leiri, jota johtaa Amerikan Yhdysvallat, on heikentynyt. Kapitalismin pula on syventynyt ja laajentunut. Sisäisten ristiriitojen syövyttämä imperialismi etsii ulospääsyä sodan kautta. Jatkuva ja kiihtyvä varustautuminen ja elinkeinoelämän militarisoiminen lyövät leimansa kapitalistimaiden kehitykseen, aiheuttaen laajojen kansanjoukkojen elinmahdollisuuksien huonontumista, kulutustavaroiden hintojen jyrkkää nousua ja verokuorman edelleen lisääntymistä.

Raikkaissa kapitalistimaissa ovat oikeistososialidemokraatit ja taantumukselliset ammattiyhdistysjohtajat liittoutuneet kapitalistien kanssa puolustamaan suuryhtiöiden yhä suurenevaa voitonhimoa ja asettamaan sulkua työvään taistelulle elinehtojensa huononnuksia vastaan.

Tällaisiin sota- ja pulatalouden maihin ovat maassamme todellista valtaa käyttävät suurteollisuuden omistajapiirit apureineen kytkeneet maamme sekä poliittisesti että taloudellisesti. Seurauksena onkin ollut maamme talouden epävakaisuus ja jatkuvat hyökkäykset kansan elintasoja ja kansanvaltaisia oikeuksia vastaan.

Toisen liittokokouksemme jälkeen v. 1949 aloitti suurpääoma hillittömän hyökkäyksen työläisiä ja heidän elintasoaan vastaan. Se aiheutti laajan lakkoliikkeen, jonka tulokseksi voidaan merkitä se, että suurpääoma ei päässyt täysin tarkoituksiensa perille.

Työtaisteluiden yhteydessä yritettiin rajoittaa myös työläisten kansalaisvapauksia estämällä hallitusvallan taholta työläisten lakot, vieläpä Fagerholmin hallituksen toimesta murhaamalla lakkolaisia Kemissä. Sama hallitus ryhtyi sotasyölysten vapauttamiseen ja »omaan kylmään sotaan» Neuvostoliittoa vastaan saaden aikaan kauppasuhteittemme pysähtymisen. Samoin alettiin maataamme kytkeä yhä enemmän lännen imperialistisiin maihin. Fagerholmin hallituksen myötävaikutuksella toimeenpantiin kaksi markan arvon devalvointia, joiden avulla vientikapitalisteille lahjoitettiin kymmeniin miljoonaihin markkoihin nousevat ylimääräiset voitot.

Tammikuussa v. 1950 suoritettujen presidentin valitsijamiesvaalit saivat aikaan hallituksen vaihdoksen ja toivat vähäistä muutosta maamme politiikkaan. Kekkosen I hallituksen oli joukkojen pakotuksesta lopetettava häpeällinen oikeudenkäynti Kemin työläisiä vastaan ja solmittava kauppasuhteet Neuvostoliiton kanssa. Yleensä Kekkosen hallitus jatkoi kuitenkin suurpääoman sanelemaa politiikkaa.

Huolimatta kansandemokraattien saamasta voitosta presidentin valitsijamiesvaaleissa ja eduskuntavaaleissa ei liittomme edustajia kelpuutettu Kekkosen hallitukseen. Sen sijaan ovat Kekkosen II ja III hallituksissa olleet mukana oikeistososialidemokraatit. Tämä onkin saanut aikaan sen, että maassamme harjoitettu politiikka on saanut yhä selvemmin taantumuksellisuuden leiman.

Hallituksen taholta on annettu lukuisia vakuutuksia sen rauhan tahdosta, mutta samaan aikaan on kuitenkin Neuvostoliiton vastainen ja sopimuksia loukkaava toiminta ja sotapropaganda saaneet jatkua hallituslehdissä ja radiossa. Hallituksen toimesta tai sen tieteen on ryhdytty toimenpiteisiin, jotka tähtäävät sotilaallisen valmiustilan kehittämiseen.

Hallitusvalta on ollut suurpääoman aseena sen toteuttaessa »vakauttamisen» nimellä kulkevaa kuristusohjelmaansa, jonka tarkoituksena on työväestöelinten elintason alentaminen ja suuryhtiöiden ja pankkien voittojen lisääminen. Maatalouspolitiikassa on tuettu suurmaanomistajien etuja korottamalla viljan ja rehun hintoja, joka on vaikeuttanut pienviljelijöiden toimeentuloa. Samanaikaisesti on vielä heidän verokuormaansa lisätty.

Suuryhtiöitten ja pankkien saadessa ennennäkemättömiä voittoja, on asuntopula vuosi vuodelta vain lisääntynyt, sosiaalinen turvattomuus syventynyt, terveyden- ja sairaanhoito jäänyt kehittämättä, samoin opetusolot.

Kulttuurielämäämme on tuotu vieras amerikkalainen suuntaus, jota vastaan viime aikoina on kuitenkin noussut kansan terve ajattelu ja sivistyneistömme parhaimmisto, joka on yhä enemmän alkanut toimia tätä epäkansallista gangsterikulttuuria vastaan oman kansallisen kulttuurimme puolesta.

Huolimatta yhdistyneen porvarillis-oikeistososialidemokraattisen rintaman hyökkäyksistä kansandemokraattista liikettämme vastaan ja huolimatta siitä, että maamme työväestö ovat saaneet kokea viime vuosina suuria menetyksiä, on kuitenkin merkille pantava edistysellisten kansalaisten ja järjestöjemme sekä yksityisten jäsentemme toiminnan vilkastuminen. Tämä on ennenkaikkea näkynyt rauhan puolustamisessa ja rauhanpuolustajain liikkeen voimakkaassa kasvussa maassamme. Siitä ovat todistuksena mm. Tukholman vetoomukseen kerätyt lähes miljoona ja viiden suurvallan rauhansopimusta vaativaan vetoomukseen yli 700.000 nimeä. Molemmat ovat maamme historian vallavimmat joukkojen mielenilmaukset, joita sodanlietsojat eivät voi sivuuttaa.

Nimenomaan toiminnassa rauhan puolesta, mutta myös siihen suoraan liittyvien taloudellisten asioiden yhteydessä on alkanut, joskin hitaasti, lujittua työväestöelinten yhteisrintama puutetta ja hädänalaisuutta sekä suurpääoman harjoittamaa sota- ja kurjistamispolitiikkaa vastaan. Oikeistolaisten hajoittajien toiminta järjestöissä ja työpaikoilla, sekä yhtynyt porvarillis-oikeistososialidemokraattinen rintama ovat hidastaneet tätä kehitystä, mutta yhteisrintaman voimistuminen alkaa olla yhä ilmeisempää ja saada täsmällisiä muotoja. Yhteistyöjärjestönä on liittomme tehtävänä ollut jouduttaa ja edistää tätä kehitystä kaikilla yhteiskunnallisen toiminnan aloilla toisen liittokokouksen hyväksymän ohjelman mukaisesti. Seuraavassa pääpiirteissään liittomme 3-vuotistoiminnasta.

II. SKDL:n järjestö rakenne ja sen kehitys

Liiton järjestöllisessä toiminnassa on toisen liittokokouksen jälkeen ollut havaittavissa vakiintumista. Tosin v. 1948 vaaleissa kärsitty tilapäinen tappio ja poliittisessa elämässä sitä seurannut taantumuksellinen suuntaus vaikutti myös liiton järjestölliseen toimintaan. Vv. 1949—50 aikana jäsenmäärässä tapahtui laskua ja eräänlainen järjestöpassiivisuus ilmeni aina v. 1951 loppukuukausille saakka. Voitolliset presidentin valitsijamiesvaalit, samoin kuin eduskuntavaalit v. 1951 loivat kuitenkin pohjaa uudelle järjestölliselle nousulle. Poliittisessa elämässä tapahtunut kehitys sekä osaltaan kolmanteen liittokokoukseen valmistautumisen merkeissä julistettu toimintakilpailu tuotti jo vuoden vaihteeseen 1951—52 tuloksia sikäli, että numerollisestikin voidaan todeta vakuuttavaa eteenpäin menoa liiton järjestöllisessä tilassa. Tehostuneen valistustyöme ansioista SKDL:n olemus ja tehtävät erilaisia poliittisia aineksia koostavana yhteistyöjärjestönä on selkeytynyt yhä laajempien joukkojen keskuudessa. Entistä varmemmin voidaan nykyisessä vaiheessa todeta SKDL:llä olevan luonnolliset elämisen ja jatkuvan kasvamisen edellytykset.

1) Jäsenjärjestöt

SKDL:n järjestöllisessä kokoonpanossa ei ole tapahtunut muutoksia. Varsinaisen SKDL:n järjestöverkoston lisäksi siihen kuuluvat jäsenjärjestöinä Suomen Kommunistinen Puolue, Sosialistinen Yhtenäisyyspuolue, Suomen Naisten Demokraattinen Liitto, Suomen Toverikuntien Liitto ja Akateeminen Sosialistiseura. Jokainen yksityinen jäsen kuuluu liittoon joko SKDL:n tai jonkin edellä mainitun jäsenjärjestön perusjärjestön kautta.

2) Liittoneuvosto

Toisen liittokokouksen valitsemassa kokoonpanossaan on liittoneuvosto, puheenjohtajanaan Konsta Talvio ja varapuheenjohtajana Hannes Tauriainen, kokoontunut kolme kertaa.

Marraskuun 13 p:nä v. 1949 liittoneuvosto kokoontui ylimääräiseen kokoukseen, jonka päätehtävänä oli vaaliohjelman hyväksyminen presidentin valitsijamiesvaaleja varten. Samassa kokouksessa asetettiin presidenttiehdokkaaksi Mauno Pekkala.

V. 1950 pidettiin sääntöjen määräämä liittoneuvoston kokous huhtikuun 4 p:nä, jolloin liittoneuvosto vallitsevan tilanteen pohjalta määritteli suuntaviivat vastaiselle toiminnalle.

Sääntömääräisessä liittoneuvoston kokouksessa helmikuun 19 p:nä v. 1951 oli pääasiana valmistautuminen valtiollisiin vaaleihin sekä vaaliohjelman hyväksyminen. Kokous päätti myös perustaa liiton yleissihteerin toimen, johon valittiin kansanedustaja Hertta Kuusinen.

3) Liittotoimikunta

Liiton puheenjohtajan K. L. Kulon sekä pääsihteerin Yrjö Enteen lisäksi valittiin II:ssa liittokokouksessa liittotoimikuntaan seuraavat jäsenet: Eino Kilpi, Sylvi-Kyllikki Kilpi, Yrjö Murto, Hertta Kuusinen, Atos Wirtanen, Raoul Palmgren, Tyyne Tuominen, Toivo Kujala, Hella Vuolijoki, Christina Porkkala, Paavo Kivikoski, Ville Pessi, Hjalmar Långström, Toivo Lång, Yrjö Ruutu, Väinö Meltti, Eino Pekkala, Yrjö Lepistö, Eino Tainio, Mauno Pekkala, Martti Leskinen ja Erkki Salomaa sekä varajäsenet Lauri Myllymäki, Lauri Vilenius, Viljo Mononen, Einari Peuranen, Teuvo Haaksi, Anni Salminen, Ele Alenius, Yrjö Salonen ja August Valo. Liiton ensimmäiseksi varapuheenjohtajaksi liittokokous valitsi Eino Kilven sekä toiseksi varapuheenjohtajaksi Yrjö Murrton.

Liittotoimikunta on kokoontunut varajäsenineen ja sen kokouksia on pidetty v. 1949 kuusi, v. 1950 kahdeksan ja v. 1951 kuusi kertaa.

4) Työvaliokunta ja jaostot

Liittotoimikunnan valitsemana ja alaisena on toiminut työvaliokunta päätehtävänänsä ensisijainen poliittisen elämän seuraaminen sekä myös poliittisen ja järjestöllisen toiminnan ohjaaminen liiton puitteissa. V. 1951 tarkistettiin työvaliokunnan tehtäviä ja kokoonpanoa sikäli, että sen tehtäväksi asetettiin pääasiassa poliittisen toiminnan ohjaus ja järjestöllisen toiminnan ohjausta varten asetettiin sihteeristön nimellä tunnettu jaosto. Viimeisessä kokoonpanossaan ovat työvaliokunnan muodostaneet puheenjohtaja K. L. Kulo, pääsihteerit Yrjö Enne, yleissihteerit Hertta Kuusinen sekä muina jäseninä Eino Kilpi, Sylvi-Kyllikki Kilpi, Yrjö Murto, Atos Wirtanen, Raoul Palmgren ja Aarne Hulkkonen. Sihteeristön puheenjohtajana on toiminut pääsihteerit Yrjö Enne.

Liittotoimikunnan valitsemina ovat työskennelleet seuraavat jaostot: valistusjaosto sekä siihen kytkeytyvinä sivistyneistö-, musiikki- ja teatteri- jaostot, talonpoikaisjaosto, kunnallisjaosto, osuustoimintajaosto, ruotsalaisjaosto, henkilöjaosto sekä talous- ja järjestöosasto. Liittotoimikunnan alaisena on lisäksi ollut toiminnassa ent. punakaartilaiden maata käsitävä jaosto.

5) Varsinainen SKDLn järjestöverkosto

a) Piirijärjestöt

Sen jälkeen, kun elokuussa v. 1951 lisälmen piirijärjestö yhdistettiin Kuopion piirijärjestöön ja toisaalta ottaen huomioon Ahvenanmaan piirin, jakaantuu järjestöverkosto 17 piirijärjestön alaisuuteen. V. 1949 alkaen on keskuksen taholta kiinnitetty suurta huomiota piiritoimikuntien poliittisen tason ja aktiivisuuden kohottamiseen. Tämä siksi, että kaiken poliittisen ja järjestöllisen työn painopiste on lisääntyvässä määrässä siirtynyt piirijärjestöille. V. 1951 piirikokouksissa pyrittiin yleisesti piiritoimikuntien kokoonpanoa laajentamaan sellaisiksi, että huomattava osa niiden jäsenistä valittiin maaseudulta. Piirin kotikaupungista valitut jäsenet muodostavat enää vain työvaliokunnan, joka hoitaa ns. juoksevat tehtävät ja valmistelee poliittiset ym. asiat piiritoimikunnan ratkaistaviksi.

Taloudelliset vaikeudet ovat kuitenkin haitanneet piirijärjestöjen työtä, rajoittaen mm. riittävän palkallisen työvoiman kiinnittämistä niiden palvelukseen.

Useimmassa piirissä jaostotoiminnan johdosta piiritoimikunnan ohjaava työ kunnallis- ja perusjärjestöihin nähden on myös tehostunut.

b) Kunnallisjärjestöt

Kertomuskauden aikana on niin hyvin piirien kuin keskuksenkin taholta määrätietoisesti pyritty kohottamaan kunnallisjärjestöjä paikallisen poliittisen ja järjestöllisen työn johtaviksi elimiksi. Useimmissa piireissä on kunnallisjärjestöistä piiri- ja perusjärjestöjen välirenkaana muodostunut ratkaiseva apu piirien johtotyölle.

V. 1949 lopussa kunnallisjärjestöjen lukumäärä oli 222; v. 1950 241 ja v. 1951 lopussa 248.

c) Perusjärjestöt

Perusjärjestöjen toiminnassa on havaittavissa kehitystä erikoisesti siinä suhteissa, jotka liittyvät poliittisen tason kasvun puitteissa. Tosin toiminnassa on vielä puutteellisuksia, joiden perussyynä on lähinnä se, että SKDLn yhdistysten luonnetta ja tehtäviä suuria joukkoja kokoavina yhteistyöjärjestöinä ei kaikissa suhteissa ole oikein ymmärretty. Eräissä tapauksissa se ilmenee SKP:n järjestöjen toimintamuotojen ja poliittisen luonteen kaavamaisena toisintamisena ja toisaalta kangistumisena ns. vanhanaikaisen yhdistystoiminnan kaavoihin. Yleisesti katsoen ovatkin perusjärjestöt muodostaneet järjestöverkostomme heikoimman renkaan.

V. 1950 alussa liiton johto kiinnitti asiaan vakavaa huomiota ja eräänä toimenpiteenä tilanteen korjaamiseksi liiton toimisto valmisti perusjärjestöille yksityiskohtaisen toimintaohjeen, joka piiri- ja kunnallisjärjestöjen avulla pyrittiin saamaan yksityiskohtaiseen käsittelyyn kaikissa perusjärjestöissä. Jossain määrin on toimenpide parantanut tilannetta. Järjestöllisen tilan parantamiseksi julistettiin syksyllä v. 1951 alkavaksi toimintakilpailu kolmanteen liittokokoukseen valmistautumisen merkeissä ja sen tarkoituksena asetettiin nimenomaan perusjärjestöjen voimistaminen ja sen aktiivisuuden kohottaminen. Jo v. 1951 loppuun mennessä tämä tuotti huomattavia tuloksia kokonaisuuteenkin nähden, mutta antoi ennenkaikkea vakuuttavan todisteen eri paikkakuntien saavutusten pohjalta siitä, että SKDLlla on olemassa mitä parhaat laajenemisen ja voimistumisen edellytykset.

V. 1949 lopussa SKDLn perusjärjestöjen luku oli 1547. V. 1950 perustettiin 44 uutta yhdistystä ja v. 1951 61 yhdistystä. Kuitenkin sen johdosta, että piirien kortistoista on poistettu vv. 1945—47 alkuinnoitusten puitteissa perustettuja elinkelvottomia yhdistyksiä, on perusjärjestöjen kokonaisluku kuitenkin laskenut. V. 1950 lopussa perusjärjestöjen lukumäärä oli 1435 ja v. 1951 lopussa 1462. Ruotsinkielisiä yhdistyksiä on 106. Toiminnallisina kaikki nämä järjestöt kuitenkin ulottuvat melkoisen laajalle ja kun ne valtaosaltaan sijaitsevat maaseudulla, kykenee SKDL ulottamaan vaikutuksensa etäisillekin seuduille.

d) Jäsenistö

Täsmällisten tilastojen pitäminen jäsentilanteen kehityksestä on ollut vaikeata, mikä ratkaisevalta osaltaan johtuu siitä, että perusjärjestöjen antamat tilastotiedot ovat olleet puutteellisia, jopa eräissä tapauksissa jääneet kokonaan antamatta tai eri ajankohtina annettuina aiheuttaneet ristiriitaisia tietoja piirien jäsentilanteen kehityksestä. Myös jäsenverotilauksissa tapahtuvat viivästymiset haittaavat jäsentilanteen tarkkaa seuraamista. Käytettävissä olevat tiedot kuitenkin osoittavat vv. 1949—50 aikana tapahtuneen jäsenkatoa. Osaltaan tähän on vaikuttanut siirtyminen muihin SKDLn jäsenjärjestöihin, mutta kieltämättä myös suoranaista jäsenkatoa on tapahtunut. Vuodesta 1948 jäsenmäärä laski v. 1949 loppuun mennessä 58.916 jäseneseen. V. 1950 lopussa liiton jäsenmäärä oli 58.417 ja nousi v. 1951 loppuun mennessä 63.036 jäseneseen. Kuluva vuoden ensimmäisellä neljänneksellä on jäsenmäärä edelleen tuntuvasti noussut. Kaikkiaan on SKDLn ja sen jäsenjärjestöjen yhteinen jäsenmäärä 143.300.

SKDLn jäsenistön yhteiskunnalliseen jakaantumiseen nähden ei mainittavia muutoksia ole tapahtunut. Työläisaines muodostaa siinä edelleenkin valtaosan eli n. 81 %, talonpoikaisten ja pienviljelijäväestön edustaes-

sa n. 16 % sekä henkisen työn tekijöiden ja muiden edellisiin kuulumattomien edustaessa n. 3 %. Naisia on jäsenistöstä 23,8 % ja ruotsinkielisen jäsenistön osuus on 3,2 %.

Monista vielä ilmenevistä puutteista ja numerollisessa mielessä taantumistakin osoittavista seikoista huolimatta kulunut toimintakausi osoittaa monissa suhteissa järjestöjen toiminnallisuuden parantumista ja poliittista kasvua. Keskuksen tuntemus ja ohjaava työ piireihin on huomattavasti parantunut ja samalla piirijärjestöjen johtotyön taso ja aktiivisuus on voimakkaasti kehittynyt heijastuen toiminnallisuuden parantumisena kunnallis- ja perusjärjestöissä. Nykyisessä vaiheessa voidaan todeta rakennetuksi luja perusta, joka antaa edellytykset ei vain järjestölliselle laajentumiselle, vaan myös omatoimisuuteen perustuvan vastuun siirtämiselle yhä suuremmassa määrin perus- ja kunnallisjärjestöille, samalla kuin se merkitsee piirijärjestöjen yhä suurempaa itsenäistymistä ja vastuun kasvua oman alueensa poliittisessa johtotyössä.

III. Taloudellinen toiminta

Viime liittokokouksen jälkeiset vuodet ovat olleet koko liittomme, niin keskuksen kuin myös piiri-, kunnallis- ja perusjärjestöjen talousasioiden kannalta, suuren järjestäytymisen aikaa. Sodan jälkeisten alkuvuosien enemmän tai vähemmän tilapäisyyden leimaa kantanut järjestöjen taloushoito ja varojen hankinta on näinä vuosina saatu yhä enemmän ohjatuksi koko maata käsittävien suunnitelmien mukaisesti. Tien tähän viitoitti SKDLn II liittokokous, joka velvoitti löytämään käytännölliset keskittämisen muodot järjestöjen varojen tallettamiselle, hoidolle ja käytölle sekä kiinteistöjen ja omaisuuksien hoitamiseksi.

Näiden velvoitusten mukaisesti on SKDLn alaisuuteen perustettu yhdistetty postisiirtotili- ja säästötoimintaa hoitava elin, Kansan-Keskus-Kassa sekä taisteluvarojen kokoamiseksi »markka päivässä»-säästötoimintaan perustuva SKDLn Yhteisrahasto.

Kansan Keskus-Kassan postisiirtotilisarjaan ei tähän mennessä ole kaikki järjestöme vielä yhtyneet, joskin siinä suhteessa ovat ennakkoluulot murtumassa. »Markka-päivässä»-säästötoimintaan on yhtynyt huomattava osa jäsenistöstämme, joilla on ansiotuloja ja yhä parempi tulos on näköpiirissä.

Järjestöjen kiinteistöjen ja muun omaisuuden hoidon ohjauksen keskittämiseksi on perustettu Kansan Talojen Liitto, jonka jäseniksi on liittynyt vasta n. puolet työväentaloista ja muista kiinteistöistämme.

Edelliseen järjestelyyn yhtyvänä on koko maan puitteissa järjestöjemme toimitalojen ja kirjapainojen rakentamisen turvaamiseksi perustettu SKDLn Rakennusrahasto. Sen näkyvimpänä tuloksena on jo ollut nyt valmistuneen Lehdistötilan rakentamisen turvaaminen ja tähtäimessä on keskustalon aikaansaaminen.

Näiden keskittämisperusteiden mukaisesti on myös piirijärjestöjen kirjainpito siirretty keskuksessa hoidettavaksi. Piireissä tapahtuvaa talousasioiden ohjaamista ja opastusta varten on luotu tukimiesjärjestelmä, jonka perustarkoituksena on auttaa taloudellisen toiminnan kulkua järjestöpohjalla alhaalta ylöspäin. Perusjärjestöt ovatkin entistä enemmän alkaneet tuntea vastuuta kunnallis-, piiri- ja keskusjärjestöjen taloudellisesta tukemisesta.

Lehdistömme ja kirjapainojemme talouden ohjaaminen ja neuvonta on pääasiassa suoritettu Demokraattisten Kustantajain Liiton kautta. Terve kehitys on johtanut siihen, että useimmat lehtemme painetaan nykyisin omissa kirjapainoissa.

Demokraattisen kirjallisuuden levikkitoiminta on uudelleen ohjattu järjestöpohjalla suoritettavaksi ja se on nyt tuottanut hyviä tuloksia.

Liiton oma julkaisutoiminta on saanut vakiintuneet muodot ja suuruudet, jota ohjataan myös taloudellisten näkökohtien mukaan.

Järjestöjen vaikein puoli, niiden taloudellinen toiminta, on saanut yhä enenevää huomiota ja siinä on nyt entistä parempaa järjestystä, ohjausta ja se liittyy kiinteästi poliittiseen toimintaan.

Kansan toimeentulon vaikeutumiseen johtaneesta yleisestä talouselämän kehityksestä on ollut seurauksena myös liiton taloudellisen tilanteen heikentyminen, mikä on asettanut vakavia esteitä ja rajoituksia kaikelle liiton toiminnalle.

IV. Valistustyöstä

1) Yleistä

V. 1949 aikana suoritettu laaja joukkovalistustoiminta työväenliikkeen 50-vuotisjuhlien merkeissä vaikutti osaltaan muutoksen niihin passiivisuusiilmiöihin, joita v. 1948 vaalitappion jälkeen SKDLn jäsenistössäkkin oli olemassa. Tämä kansandemokraattisten voimien poliittinen aktivisoituminen näkyi myös v. 1949 syksyn palkkaliikkeissä, rauhantaistelun tehostumisessa ja presidentin valitsijamiesvaalien vaalituloksissa v. 1950.

Vaalivoitostamme huolimatta ei poliittisen tilanteen kehittämistä meille myönteisiä edellytyksiä ollut pystytty käyttämään hyväksi ja v. 1950 perustehtäviä määriteltäessä todettiin eräitä heikkouksia, joiden poistamiseksi otettiin suunnitelmiin erikoisesti SKDLn toimihenkilö- ja aktiivikoulutuksen tehostaminen järjestöjemme toiminnallisuuden ja henkilökohtaisen valistustyön parantamiseksi. Samoin liittotoimikunnan työvaliokunnan hyväksymän suunnitelman perusteella aloitettiin v. 1950 keväällä laajasuuntainen työ lehtilevikkimme lisäämiseksi ja asiamies- ja kirjeenvaihtajaverkoston parantamiseksi järjestöjen tuella.

V. 1951 valtiollisissa vaaleissa oli jo SKDLn perusjärjestöt kiinteästi mukana varsinaisessa kenttätyössä. Kun tämä liikkeemme joukkovaikutuksen kasvu jäi kuitenkin suhteellisen pieneksi poliittisiin edellytyksiin nähden, osoitti se erään tärkeän heikkouden valistus- ja muussakin työssämme, nimittäin sen, että SKDLn toimintamuodot eivät vastanneet sen todellista olemusta ja että oli kangistuttu jonkinlaiseen vasemmistolaisuuteen. Syksyllä v. 1951 ja erikoisesti tammikuussa v. 1952 asetettu tehtävä SKDLn joukkopohjan laajentamiseksi, sekä siihen liittyvät toimenpiteet ovat antaneet voimakkaan sysäyksen järjestömme sisäisen kasvatus työn parantamiselle ja ulospäinsuuntautuvalla valistustyöllä.

2) Valistustyön ohjaus

Valistustyön ohjauksessa on liittokokousten välisenä aikana tapahtuneessa kehityksessä merkittävää erikoisesti se, että palkallisten työntekijäin avuksi keskuksessa ja piireillä on vv. 1950—51 saatu jaostotyö käyntiin ja jaostojen jäsenet ovat osallistuneet käytännölliseen työhön. Niinpä liiton valistusjaostolla on jo vuodesta 1950 ollut apunaan teatteri-, musiikki- ja sivistyneistöjaostot. V. 1951 oli jo Kainuuta lukuunottamatta kaikissa piireissä toimivat valistusjaostot, joilla useilla on myös alajaostoja.

Vaalikokemusten perusteella pyrittiin voimistamaan palkallisten työntekijäin henkilökohtaista työnohjausta perusjärjestöihin saakka. Liiton

jaoston työtä vahvistivat vielä v. 1950 aikana keskusjärjestöjen yhteisesti palkkaamat lehtilevikkipäälikkö ja kustannustoimittaja.

Valistusjaoston apuna on edelleen toiminut järjestöjen yhteinen Puhujapalvelu ja Ohjelmatyö. Viimeksi mainittu on valmistanut jatkuvasti erilaista vaali-, merkkipäivä- ym. ohjelmaa, jota on lähetetty sen alaisuuteen ilmoittautuneille ryhmille. Kun ohjelmatoiminta viime aikoina suurimmalta osalta on jäänyt nuorisojärjestöille, siirrettiin Ohjelmatyö v. 1951 lopulla SDNLn alaisuuteen. Valistusjaosto on ollut kiinteässä yhteistyössä Kulttuurityö r.y:n kanssa, joka on järjestänyt ohjelma- ja näyttämöohjaajien kursseja ja antanut apua ohjelmaryhmien ohjauksessa.

3) Sisäinen kasvatustyö

Kuluneena kautena käytännöllisten järjestötehtävien täyttämässä on tullut esiin seikkoja, jotka ovat osoittaneet, että SKDL:llä ei ollut riittävästi toiminta-aktiivia, joka olisi täysin tajunnut SKDL:n olemuksen ja työmuodot. Aktiivikoulutuksemme oli ollut liian yleistä ja kun siihen ei ollut liittynyt tehokasta henkilöjaostotyötä, oli myös aktiivimme vaihtuvaa ja riittämätöntä. V. 1950 koulutussuunnitelmissa jo otettiin huomioon nämä puutteet antamalla piireille talvikauden koulutustavoitteet, järjestämällä liiton eri jaostojen alojen kursseja sekä ottamalla käytäntöön kunnallisjärjestöjen iltakoulut, joiden merkitys perus- ja kunnallisjärjestöaktiivien koulutuksessa on osoittautunut merkitykselliseksi.

Opinto- ja kasvatustyön laajuutta osoittavat seuraavat numerot:

SKDL:n kerhot, kurssit ja koulut vv. 1949–1951

	1949		1950		1951		yhteensä	
	luku- määrä	oppil. määrä	luku- määrä	oppil. määrä	luku- määrä	oppil. määrä	luku- määrä	oppil. määrä
Reskuskursseja								
(Liiton jaoston järjestämiä)	1	40	4	157	6	179	11	376
Piirikursseja								
(piirin valistus- jaoston järj.)	18	514	5	115	4	139	27	726
Alue- ja paikallisia kursseja	84	1952	153	2104	187	2555	421	6611
Kunnallisjärjestöj. iltakouluja	—	—	27	300	29	417	56	717
Osanotto yhteisille kursseille	46	695	58	535	44	286	148	1516
Kerhoja	276	3084	174	1596	184	1965	634	6654
Yhteensä	425	6281	421	5807	454	5541	1297	16336

Samanaikaisesti on SKDL:n jäsenjärjestöjen koulutus kasvanut ja huomattavasti parantunut niin määrällisesti kuin laadullisestikin. SKDL:n johtavan aktiivien koulutukseen on kiinnitetty huomiota toimitsijain kerhojen, piiritoimikuntien opintokonferenssien ym. avulla. Pahimpina esteinä opintotyön laajentamiselle tarvetta vastaavaksi ovat olleet taloudelliset vaikeudet, jotka näkyvät erikoisesti piirien päiväkurssien vähenemisenä. Kerhotyötä on osittain vähentänyt kunnallisjärjestöjen iltakoulut ja SKDL:n jäsenten osallistuminen muiden järjestöjen kursseille. Haittana on ollut myös sopivien kerho-ohjelmien puute, joskin tässä suhteessa on nyt odotettavissa parannusta.

4) Joukkovalistustyö

Monien valtiollisten, kunnallisten, osuustoiminta- ym. vaalien, väestönsuojelu-, hinta- ja palkkakysymysten, taloudellisen valtalain, vero- ja »vakaannuttamis»-kiristysten yhteydessä on SKDL:n järjestölinjalla suoritettu huomattavaa joukkovalistustyötä, joka on näkynyt joukkojen poliittisena valveutumisena ja yhtenäisyyspyrkimysten kasvuna sosdem- ja kansandemokraattisten työläisten sekä myös työläisten ja talonpoikien kesken.

Huomattavana saavutuksena ja joukkopohjamme laajentumisen merkkinä on pidettävä sivistyneistön toiminnan tehostumista. V. 1950 muodostettiin uudelleen sivistyneistöjaosto valistusjaoston yhteyteen, jonka jälkeen on perustettu vastaava jaosto jo useaan piiriin, pidetty kaksi huomattavaa sivistyneistön kokousta Helsingissä ja pienehköjä neuvotelukokouksia piirien keskuksissa. Mielialakehitys sivistyneistön keskuudessa, varsinkin viime aikoina, on ollut hyvin myönteinen. Kun myös toiminta liiton teatteri- ja musiikkijaostojen työsaralla on alkanut päästä käyntiin ja ylläolevien jaostojen yhteistyö erilaisten edistyksellisten kulttuurijärjestöjen kanssa, niin on odotettavissa, että myös kansandemokraattisella kulttuuripolitiikalla on yhä suuremmat vaikutusmahdollisuudet.

Erilaiset merkkipäivät, kuten vappu, luokkasodan muistopäivä, naisten- ja lastenpäivät, ystävyys- ja avunantosopimuksen vuosipäivä yms. ovat muodostuneet merkityksellisiksi valistustyössä ja työväenliikkeen yhtenäisyyden edistäjinä. Merkittävänä saavutuksena on pidettävä sitä, että porvariston valhepropaganda Neuvostoliittoa ja kansandemokraattisia maita vastaan ei enää tehoa entiseen tapaan, vaan kiinnostus ja tiedonhalu ja niiden mukana myönteinen suhtautuminen noiden maiden oloja ja kehitystä kohtaan jatkuvasti kasvaa. Erikoisesti tämä selkeytyminen on tapahtunut talonpoikaiston ja sivistyneistön keskuudessa. Tähän on myös huomattavasti vaikuttanut noiden maiden taide- ym. vierailuryhmät, niissä käyneiden valtuuskuntien jäsenten selostukset sekä lisääntyneet aineiston saantimahdollisuudet.

5) Lehdistö- ja kustannustoiminta

Vv. 1950—52 aikana järjestöjemme ja niiden jäsenten suhde lehtiin ja niiden työn tukemiseen on huomattavasti parantunut. Lehtien levikki on vakiintunut ja lisääntynytkin siitä huolimatta, että työtätekevän väestön elintason laskun johdosta olisi odottanut tapahtuvan putousta, kuten sosdem- ja porvarilehdillä on vastaavana aikana tapahtunut.

Lehtivastaavan toimesta järjestettiin vv. 1950—52 huomattava määrä järjestöaktiivin, asiamiesten ja lehtien edustajien keskeisiä neuvotteluja. Tänä aikana on asiamies- ja kirjeenvaihtajaverkostoakin huomattavasti kohennettu.

Kuluneena kautena lopetettiin kaksi heikolle taloudelliselle perustalle luotua piirilehteä, Työn Valta ja Karjalan Kansa sekä liiton talonpoikaislehti Maamiehen Sanomat, joiden alueet ja tehtävät ovat jääneet muiden lehtiemme hoidettaviksi. Päälehtien Vapaa Sanan ja Ny Tidin lisäksi ilmestyvät piirilehdet Hämeen Yhteistyö, Kansan Sana, Kansan Tahto, Kansan Ääni, Keski-Suomen Työ, Raivaaja, Satakunnan Työ ja Uusi Päivä sekä SKP:n äänenkannattaja Työkansan Sanomat. Varsinkin päälehtien taloudellinen asema on kuitenkin viime aikoina vaikeutunut.

Lehtiemme työtä ovat helpottaneet Demokraattinen Lehtipalvelu ja Demokraattisten Kustantajain Liitto, jotka työskentelevät kiinteässä yhteistyössä lehtien toimituksien ja konttoreiden kanssa.

Liiton järjestölehti, joka muutettiin v. 1951 aikana kunnallislehdestä järjestö- ja kunnallistoimintalehdeksi, on sisällöltään parantunut ja levikiltään lisääntynyt, mutta ei kuitenkaan ole saanut jäsenistön taholta sitä kannatusta ja asemaa, joka sille välttämättä olisi saatava järjestöllisen ja poliittisen työn auttajana.

Liiton kustannustoiminta on rajoittunut pääasiassa vappu- ja joulujulkaisujen toimittamiseen ja muutamien ajankohtaisten pikkukirjasten julkaisemiseen, kun mukaan ei lasketa sitä huomattavaa määrää kirjasia, ja lentolehtisiä, joita tälle kaudelle sattuneiden useiden vaalien johdosta on julkaistu ja levitetty. Tärkeimmät tänä aikana julkaistuista pikkukirjasista ovat: »SKDL:n ohjelma» (v. 1949 (Uusi painos v. 1951)) »Asopimus» v. 1950, »Asiatietoja eduskuntatyöstä vv. 1948—50» ja »SKDL:n eduskuntaryhmän aloitteet v. 1950», taskukirja »Aika» ja »Demokraattisen Kansan Kalenteri» vuosittain sekä talonpoikaisjaoston toimittamana »Talonpoikaisto ja marxilaisuus». Monesta tarpeellisestakin agitatiolehtisen kustantamisesta on ollut luovuttava taloudellisista syistä.

V. SKDL:n kunnallispoliittinen toiminta

Kertomuskauden aikana on kunnallisessa toiminnassa kiinnitetty erikoista huomiota sen yhdistämiseen SKDL:n muuhun toimintaan. Suorite- tussa suunnitelmallisessa tarkistuksessa ja sen yhteydessä tapahtuneessa ohjauksessa on voimakkaasti suuntauduttu järjestöjen ja väestön mukaanvetämiseen tähän toimintaan. Jatkuva SKDL:n kunnallispoliittisen periaatelinjan selvittäminen ja sen soveltaminen käytännölliseen toimintaan on voimistanut SKDL:n kunnallispolitiikan esiinmurtautumista.

V. 1950 kunnallisvaaleissa saavutettu voitto antoi entistä suuremmat mahdollisuudet toiminnalle. Samaan aikaan on laajennettu kunnallisessa elämässä toimivien edustajien piiriä poistamalla aikaisempaa yleistä tehtävien ruuhkaantumista yksiin käsiin ja asettamalla entistä enemmän nuoria sekä naisia vanhempien rinnalle. Nykyisin on SKDL:lla 2517 valtuusto- ja n. 10.000 lautakuntapaikkaa.

Järjestöjen ja valitsijain oma-aloitteinen toiminta kunnallisissa asioissa on jatkuvasti voimistunut. Yhä useammissa kunnissa on esim. aloitteiden teossa ja käsitelyssä myös ulkopuolella kunnallisten elimien päästy huomattaviin tuloksiin. Tämä on toisaalta aiheuttanut vastustajiemme aktiivisoitumisen, mikä ilmenee mm. sellaisissa demokratian supistamispyrkimyksissä kuin valtuutettujen puheoikeuden rajoittamisyrityksessä ja kunnallisen toiminnan julkisen luonteen mitätöimisessä.

Pyrkimykset sotavalmiuteen ja suojeluskuntajärjestön henkiinherättämiseen väestönsuojelutoiminnan varjolla kunnallisten elimien puitteissa, aiheutti voimakkaan vastavaikutuksen työtätekevissä joukoissa. SKDL:n edustajien toimesta aikaansaatiiin voimakas vastarinta, joka kohdistui vss-lautakuntien perustamisiin, vss-ohjesääntöjen hyväksymisiin ja vss-päälliköiden valitsemisiin. Toiminnasta muodostui voimakas ja menestyksellinen rauhankamppailu kunnallisissa elimissä. Tähän rauhanrintamaan on useilla paikkakunnilla liittyneet useat muut valtuutetut puoluekantaan katso- matta. Tämän ansiosta ovatkin sotaseikkailijoiden suunnitelmat romahtaneet ja yhtenäisen sotilaallisen organisaation muodostaminen estynyt.

Työttömyyden torjunnassa ovat edustajamme toimineet eri kunnissa entistä voimakkaammin ja oma-aloitteisemmin, pakottaneet asianomaiset kunnalliset viranomaiset suorittamaan tehtävänsä, tukeneet työttömien omakohtaista toimintaa ja saaneet kunnat vaatimaan valtiovaltaa voimakkaammin osallistumaan työttömyyden torjuntakustannuksiin. Tähän liit-

tyy eduskuntaryhmän tekemä aloite työttömyysvakuutuksen järjestämisestä, jonka selostamisen yhteydessä on voitu osoittaa, että työttömyyden todellisen aikaansaajan ollessa nykyisen talousjärjestelmän, siitä aiheutuvat kustannukset kuuluvat suurpääoman kannettaviksi.

Liiton kunnallisjaoston ohjaava toiminta on entisestään tiivistynyt. Sen toimesta on suoritettu useiden laajojen kunnallisessa toiminnassa esiintyvien kysymysten perusteellista selvittelyä, jonka ansiosta jaosto on kyennyt antamaan suuntaviivat ja käytännölliset ohjeet. Jaoston toimesta on julkaistu myös kirjanen »Kansandemokraatit ja kunnallispolitiikka», jossa SKDL:n kunnallispoliittiset suuntaviivat on lyhyesti esitetty, sekä Siroian Kirjeopiston avulla kunnallistiedon kirjekurssi, joka uusittuna on parhaillaan opiskelun kohteena.

Kunnallisjaosto on järjestänyt kahdet maatakäsittävät kunnallispäivät, osallistunut useihin piirien järjestämiin vastaavanlaisiin tilaisuuksiin, huolehtinut kunnallisten kysymysten sisällyttämisestä liiton toimeenpanemiin erilaisiin kursseihin, ohjannut piirejä järjestämään kuntia ja kuntaryhmiä käsittäviä neuvottelu- ja opiskelutilaisuuksia. Mm. kunnallispoliittisen periaatelinjan käsittely ulotettiin kaikkiin järjestöihin ja se käsitti sekä kunnallisessa toiminnassa mukanaolevan että muun järjestöväen.

Osoittain ovat piirienkin kunnallisjaostot osoittaneet elpymisen merkkejä ja eräissä piireissä ne jo suorittavat tehokasta ohjaustoimintaa. Puutteenä on vielä ohjauksen yleisluontoisuus ja se, että ne eivät vielä ole saavuttaneet kunnissa toimivien edustajiemme ja järjestöjemme luottamusta siinä mielessä, että niiden puoleen kääntyttäisiin paikallisia kysymyksiä pohdittaessa. Jaostojen suunnitelmallinen työ on tässäkin suhteessa parantanut tilannetta.

Toimintakauden aikana tapahtunut SKDL:n kunnallispoliittisen periaatelinjan perusteellinen selvitys ja sen soveltaminen, sekä sen yhteydessä järjestöjen sitominen kunnalliseen toimintaan on tuottanut tuloksia. SKDL:n kunnallispolitiikka on selvästi erottautunut perinteellisestä porvarillis-oikeistososialidemokraattisesta kunnallispolitiikasta. Edustajamme tuntevat olevansa työtätekevien edustajia kunnallisissa elimissä ja sen mukaisesti ottaneet selvän taisteluasenteen heidän etujensa puolesta. Edustajamme tietävät olevansa vastuussa järjestöjemme kautta valitsijoilleen, ja he voivat toiminnallaan ja sen ansiosta saavutetuilla tuloksilla todistaa käyttävänsä työtätekeviltä saamaansa valtuutta. Tämä osoittaa, että SKDL:n kunnallispolitiikassa on löydetty oikea suunta ja oikeat keinot, joita kehittämällä tämä tärkeä toiminta-ala saadaan yhdistetyksi liittomme muuhun toimintaan tasavertaisena osana.

VI. Maaseututoiminnasta

Maaseututyön alalla II liittokokouksemme asetti perustehtäväksi liittomme vaikutuksen vahvistamisen työtätekevän talonpoikaiston keskuudessa. Tätä varten tuli vahvistaa talonpoikaiston ominaispainoa liittomme jäsenistössä, kohottaa maaseutujärjestöväkemme poliittista tietotasoa ja parantaa heidän taitojaan ennen kaikkea talonpoikaisten joukkojen keskuudessa.

1) Talonpoikaistyön järjestö rakenne.

Liiton talonpoikaista jaosto on kertomuskaudella toiminut tehtyjen suunnitelmien mukaisesti. Merkittävimmin muutoksina maaseututyön johtojärjestelyssä on ollut talonpoikaista jaostojen lakkauttaminen maaseutuvaltaisissa piireissä ja vastuun siirtäminen niissä välittömästi piiritoimikunnille. Niinikään on perustettu alueellisia talonpoikaista jaostoja ja v. 1951 oli toiminnassa paikallisen sihteerin johdolla Pohjois-Suomea käsittävä Talonpoikaista neuvottelukunta.

2) Maaseututoimihenkilöiden kasvatus

Maaseututyössämme on kuluneena kautena kiinnitetty erittäin suuri huomio talonpoikaista kysymyksen periaatteelliseen tutkimiseen ja sen valossa järjestötoimihenkilöiden esiinvetämiseen ja kasvattamiseen. Paitsi sitä, että kurssien ohjelmistossa on talonpoikaista työn periaate- ja käytännön kysymyksillä ollut verrattain edustava sija, on toimeenpantu myös neljät maatakäsittävät maaseututyöntekijäin kurssit sekä useita alueellisia ja piirien kursseja, opintopäiviä ja selostustilaisuuksia. Tämän seurauksena onkin ollut havaittavissa huomattavaa periaatteellista selkenemistä maaseututyössämme ja etenkin nuoremman toimihenkilöpolven työtaito on parantumassa. Tämä on lisännyt myös joukkovaikutustamme. Tutkittaessa maaseudun vaalituloksia voi helposti havaita tämän kasvatuksen jälkiä. Kaikkialla, minne kurssi- ja kasvatus työ on ulottunut, on järjestöelämään ja joukkotyöhömmä tullut uutta sävyä ja menty vaaleissa eteenpäin.

3) Joukkotoiminta

Maaseututyömmä perustavoitteena on ollut työväen ja talonpoikaisten yhteisen taistelurintaman rakentaminen suurpääoman nälkiinnyttämis-, sota-

ja terroripolitiikkaa vastaan. Sen toteuttamiseksi on joukkotyömme keskittynyt rauhanasian edistämisen, maanomistusolojen uudistusvaatimuksen, maatalouden tukemiseen liittyvien hinta- ja tukipalkkiokysymysten sekä verotusolojen uudistus- ja ansiotöiden turvaamisvaatimusten ympärille. Vaikka voimasuhteiden nykyisellään ollen emme ole näiden kysymysten ratkaisemiseksi suuriakaan käytännöllisiä tuloksia saavuttaneet, on niiden ratkaisemiseksi rakentamallamme ohjelmalla ja taistelulla sen puolesta eduskunnassa, kuntien valtuustoissa ja muualla ollut kummin-kin suuri merkitys. Maalaisliiton ajaman pienviljelijöille vahingollisen viljan hinnan korottamis- ja työpalkkojen polkemis- sekä työttömyyspolitiikan olemme pystyneet paljastamaan Pohjois-Suomessa sikäli, että maalaisliiton vaikutus taktikoinnistaan huolimatta on siellä heikentynyt. Suoritetuissa vaaleissa on kansandemokraattien äänimäärä Pohjois-Suomen maaseudulla jatkuvasti lisääntynyt ja v. 1951 suoritetuissa valtiollisissa vaaleissa vaikutuksemme lisääntymistä oli havaittavissa myös muiden piirien maaseutualueilla. Se ei suinkaan ollut satunnainen ilmiö, vaan tulosta siitä, että talonpoikaisto on kokemuksensa opettamana tullut havaitsemaan, että sitä ahdistavat pulmat voidaan ratkaista ainoastaan liittomme esittämällä tavalla. Tuollaiset saavutukset eivät olisi olleet mahdollisia ilman liittomme joukkovaikutuksen huomattavaa vahvistumista.

4) Työstä siirtoväen keskuudessa

Helmikuussa v. 1950 pidetyn liittoneuvoston päätöksen mukaisesti lakautettiin erillinen siirtoväenjaosto ja siirtolaisten keskuudessa tehtävä työ yhdistettiin tapahtuvaksi yleisen maaseututyömme ohjauksen alaiseksi. Tämä toimenpide oli oikea siinä mielessä, että siirtoväen eteen sen nyt sijoituttua vakinaisille asuinpaikoilleen ovat nousseet samat pulmat, mitkä ahdistavat myös kanta-asujamistoa. Siksi todettiin, ettei enää ole niinkään paljon tarpeellista korostaa siirtoväen erillisyyttä omine kysymyksineen kuin niitä yhteisiä vaikeuksia, jotka yhdistävät koko vähävaraista maaseutuväkeä. Tämän järjestelyn seurauksena kumminkin oli, että niin keskuksessa kuin piireilläkin jäivät taka-alalle siirtoväen keskuudessa tehtävän työn erikoisuudet ja siirtoväen järjestäminen.

5) Arvio maataloudellisesta kehityksestä

Jos yrittäisimme tehdä viime vuosina maataloudessa tapahtuneesta kehityksestä jonkinlaista arviota, voitaisiin se ehkä luonnehtia seuraavasti:

1) Maataloustuotannon kehityksessä on leipäviljan tuotantoa lukuunottamatta kauttaaltaan saavutettu sotaa edeltänyt taso ja erällä karjataloustuotannon aloilla se on ylitettykin.

2) Samaan aikaan on maataloustuotteiden kotimaisten markkinain mak- sukykyinen kysyntä alentunut ja vienti kannattamattomuuden vuoksi ollut vaikeaa. Näin on jouduttu kehitysvaiheeseen, missä leipäviljan tuotantoa lukuunottamatta on muodostunut ylituotannon vaara, mikä rajoittaa karjataloustuotannon edelleen kohottamista ja tätä tietä pienviljelijäin maataloudesta saaman tulon lisääntymistä. V. 1949 ilmentyneen vakavan maatalouspulan keskeytti tilapäisesti sotavarustelujen aikaansaama edullinen puutavaran vientisuhdanne, mikä v. 1951 paransi melkoisessa määrin maatalouden vaikeutunutta tilannetta.

3) Maatalouden aseman vahvistuminen ei kuitenkaan ole tapahtunut sen kohoamisen ja voimaperäistämisen, vaan maataloustuotteiden ja kantohintojen kohoamisen seurauksena. Näin ollen on hyöty siitä koitunut pääasiassa markkinoita varten ja metsätalouden varassa toimivalle maatalouden osalle, so. suurviljelmien hyväksi. Pienviljelijätalouksien asema on sen sijaan ansiotulojen saannin vaikeutumisen ja yleisen hintatason kohoamisen vuoksi käynyt entistä epävarmemmaksi.

Maatalousolojen kehityksessä on tullut yhä selvemmin tilanteeseen, jossa pienviljelijäin toimeentuloa ei voida enää turvata tavanmukaisilla keinoilla, neuvontatyöllä ja hintakysymyksiä järjestämällä, vaan on ryhdyttävä perusteellisesti uudistamaan verotus- ja maanomistusoloja sekä siirtymään maatalouden tukemisessa noudattamaan tuotannon tukemisen periaatetta, mikä antaa mahdollisuudet myös pienviljelijävälle päästä osalliseksi maatalouden saamasta valtion tuesta. Tämä näytetään porvaristonkin taholta oivalletun, mistä ns. Lex Vilhula on havainnollisena osoituksena.

VII. Osuustoiminnalliselta alalta

Toinen liittokokous käsitteli myös toimintaa edistysmielisessä osuustoimintaliikkeessä ja antoi suuntaviivat, joille työn tulisi rakentua. Erikoisen huomion kiinnittäminen katsottiin tarpeelliseksi oikean osuustoimintakäsitteen tunnetuksi tekemiseen ja osuustoimintatyön yhdistämiseen muuhun järjestötyöhön.

Rinnan edistysmielisen osuustoimintakäsitteen selostamisen kanssa on jouduttu käymään taistelua sosdem. oikeiston häikäilemätöntä hajoitus- ja mielipideterroria vastaan, mikä SKDLn eteenpäinmenon vuoksi on lähinnä kohdistunut kansandemokraatteihin lukeutuviin toimihenkilöihin. Myös SKDL-enemmistöisiä osuusliikkeitä vastaan on KKn ja OTKn taholta harjoitettu taloudellista painostusta ns. valvontasopimusten puitteissa. Erikoisen räikeinä terroristapauksina on pidettävä toimitusjohtajia Torvea ja Haposta sekä Ol. Varmaa, Työväen Osuusliikettä ja Iin Osuuskauppaa vastaan tähdättyjä toimenpiteitä. Vertaansa vailla on myös Ol. Voiman tapaus, missä sosdemit hylkäsivät sääntöjen vastaisesti SKDLn valitsijayhdistykset yhtä lukuunottamatta, mikä merkitsi SKDLlle 19 paikan menetystä.

Kuluneen toimintakauden aikana on jokaisen piirin alueella pidetty osuustoiminnan periaatteellisia neuvottelukokouksia, joissa on käsitelty osuustoimintaa eräänä työväenliikkeen osana ja suhtautumistamme siihen. Samoin on piirien osuustoimintajaostot pitäneet toiminta-alueillaan vastaavanlaisia neuvottelukokouksia.

Edistysmielinen osuuskauppaliike on joutunut myös ratkaisemaan asennoitumisensa työhön rauhan säilyttämisen puolesta. V. 1950 KK määritteli kantansa Tukholman vetoomukseen ja rauhankysymykseen. Päätös oli kielteinen, mikä ilmaisi KKn johdon asettuneen avoimesti sodanvalmistelijain puolelle. Sensijaan jäsenistö on suhtautunut rauhanasiaan hyvin, mikä ilmenee lukuisten aluekokousten ottamasta kannasta. 25 osuusliikettä yhtyi atomipommin vastaiseen vetoomukseen. Kertomuskauden aikana on 19 osuusliikettä liittynyt Suomen Rauhanpuolustajat r.y:n jäsenjärjestöksi, ottamalla aktiivisesti osaa paikallisten rauhantyöelinten toimintoihin ja lähettämällä edustajiaan kansainvälisiin, kansallisiin ja paikallisiin rauhankongresseihin.

Vaalityössä on jouduttu käymään sitkeätä taistelua yhtynyttä sosdem-porvaristoa vastaan. Oikeistososialidemokraatit ovat valtansa menettämisen pelosta ryhtyneet voimakkaaseen jäsenvärväykseen lähinnä porvariston keskuudessa. Jokaisen vaalikamppailun yhteydessä ovat oikeistososialidemokraatit liittäneet värväyksensä avulla tuhansia porvaristoon lukeutuvia henkilöitä ja heidän perheensä jäseniä osuusliikkeiden jäseniksi. Yksistään Ol. Kansan (Pori) vaaleissa liittyi yli 2.000 porvaria jäseneksi. Myös SKDLn taholta on tehostettu jäsenhankintatyötä. Huolimatta sosdem-porvarien voimakkaasta jäsenhankinnasta on SKDL — lukuunottamatta v. 1951 käytyjä vaaleja — jatkuvasti voittanut alaa ja saanut yhteensä 115 paikkaa ja menettänyt 85, joten nettovoitoksi jää 30 paikkaa. Edellisiin vaaleihin verraten SKDLn äänimäärä on noussut 21.029 äänellä, sosdem-porvarien äänimäärän noustessa yhteensä 20.397 ääntä.

VIII. Toiminta ruotsalaisen kansanosan keskuudessa

1) Yleistä

Liiton puitteissa tapahtuvaa ruotsalaistoimintaa on hoidettu ruotsalaisjaoston toimesta. Yhteistyössä liittotoimikunnan ja eri jaostojen kanssa se on suorittanut liiton ohjelmaan kuuluneita tehtäviä. Kuluneen toimintakauden aikana on toiminta ruotsinkielisten keskuudessa useissa tapauksissa parantunut ja erikoisesti yhteistyö eri kieliryhmien välillä liiton puitteissa on tullut entistä paremmaksi. Tämä on suuresti auttanut työn järjestöllisen vahvistamisen ja ulospäin suuntautuvan toiminnan yhtenäistämistä.

Viime aikoina ovat kaksikieliset piirit, Uusimaa, Turku, Vaasa ja Kokkola, kiinnittäneet yhä suurempaa huomiota valistustyöhön ruotsalaisten keskuudessa ja piirittoimikunnat ovat yleensä ottaneet vastuullisen osuutensa tässä työssä. Piirien jaostot on sidottu lujasti piirittoimikuntiin ja näin ollen ne ovat saaneet oikeat toimintamuodot.

Piirit ovat järjestäneet ruotsinkielisille yhdistyksille syys- ja kevätkausina neuvottelukokouksia, joissa on vedetty toiminnalle linjaa. Ne ovat osoittaneet opettaviksi ja antaneet näkyviä tuloksia. Helsingissä pidettiin huhtikuussa v. 1951 koko maata käsittävä neuvottelukokous, jossa useimmat ruotsalaisjärjestöt olivat edustettuina.

Viime liittokokouksen jälkeen on perustettu noin 20 uutta osastoa, joista useat käynnissä olleen liittokokouksekamppailun aikana. Huolimatta ruotsalais-työssä esiintyvistä vaikeuksista voidaan kuitenkin sanoa, että järjestöverkoston laajentamiseen on olemassa edellytyksiä.

2) Valistustyö

Ruotsinkielinen valistustyö on seurannut liiton yleistä linjaa, jonka ohessa on otettu huomioon ruotsalaisväestön omat erikoisuudet. On suoritettu erilaisia kamppailuja ja yleensä on ruotsalaisen väestön keskuudessa lisääntyvää kiinnostusta kansandemokraattista liikettä kohtaan. Koska kuitenkin ruotsalaisen kansanpuolueen hallitseva asema lehdistöön, radioon ja muihin mielipidemuokkauksen välineisiin on ollut ylivoimainen, ei meidän voimavaramme ole olleet sellaisia, että vallitsevien olosuhteiden puitteissa suoritettulla valistustyöllä olisi saatu riittäviä tuloksia.

Poliittinen valistustyö ruotsinkielisten työläisten ja erikoisesti maatyöläisten keskuudessa on ollut puutteellista. Niinpä on todettava, että vaikutuksemme uusmaalaisien maatyöläisten keskuudessa on vähäinen, koska meiltä puuttuu vielä ruotsinkielisiä aktiiveja ja toimihenkilöitä varsinkin ammatillisella alalla.

Uusien järjestötoimijoiden kouluttamiseksi on liitto järjestänyt ruotsinkielisille jäsenilleen toimikauden aikana kolmet kurssit, joille kaikkiaan on osallistunut 76 oppilasta. Lisäksi on pidetty paikallisia kursseja ja opintopäiviä eri aineista, kuten SKDL:n ohjelmasta ja toimintamuodoista, kansallisuuskysymyksestä, talonpoikauskysymyksestä, kunnallispolitiikasta, järjestötekniikasta ja muista samantapaisista aineista. Tämä koulutustyö, vaikka sitä ei olekaan suoritettu tarpeeksi, on kuitenkin antanut huomattavaa apua yhdistyksille niiden toiminnassa.

Opintokerhotoiminta on ollut aktiivista ja yhdistyksissä toimii useita kerhoja opiskellen erilaisia aineita mm. Folkets Bildningsförbunde'n kautta. Kerhotoiminta on suuresti aktivisoinut myös itseopiskelua yhdistyksissä.

Jäsenistön syvälliseen ja keskitettyyn koulutukseen ei ole ollut riittävästi mahdollisuuksia ja voimia.

Julkaisu-toiminta on rajoittunut vaali- ja muiden kamppailujen aikana julkaistuihin kirjasiiin ja kirjoituksiin. Liiton julkaisut Folkets Vär ja Folkets Jul ovat ilmestyneet melkoisina painoksina. Lisäksi on ulkomailta hankittu tietokirjallisuutta, mutta jatkuvasti on huutava puute ruotsalaiselle jäsenistölle tarpeellisesta kirjallisuudesta.

Ny Tid-lehti on vuodesta 1948 ilmestynyt 5 päivänä viikossa ja se on vakiintunut tietoisien ruotsalaisen työväestön keskuudessa. Ainoana ruotsinkielisenä kansandemokraattisena lehtenä maassamme se suorittaa tärkeää tehtävää liikkeemme kehityksessä. Liitto on kiinnittänyt lehteen suurta huomiota ja sen levikin lisäämiseksi on järjestetty erilaisia kamppailuja. Huomattava määrä kirjeenvaihtajia työskentelee säännöllisesti lehden hyväksi lähettämällä paikallista uutisaineistoa.

3) Erikoiset ruotsalauskysymykset

Kuluneen toimintakauden aikana on erikoisesti kysymys Ahvenanmaan maakunnan uudesta itsehallintolaista ollut ajankohtainen. Uusi laki vahvistettiin lopullisesti eduskunnassa syksyllä v. 1951 ja se sisältää monta epäedullista määräystä, jotka useassa tapauksessa estävät demokraattisen kehityksen Ahvenanmaalla ja eristävät sen kanta-Suomesta. Kun laki tämän lisäksi antaa eristäytymispolitiikkaa harjoittaville piireille Ahvenanmaalla mahdollisuuden käyttää sitä hyväkseen Ahvenanmaan saarien sitomiseen lännen sota-blokkiin, on itsehallintolaki nykyisessä muodossaan uhkana myös maamme rauhaa ja riippumattomuutta vastaan.

Ahvenanmaan maakuntakäräjillä on kansandemokraateilla nyt kuten aikaisemminkin yksi edustaja. Siellä on kuitenkin saatu lävitse tärkeitä aloitteita ja tästä johtuen on aihetta odottaa kansandemokraattiselle politiikalle menestystä myös Ahvenanmaalla.

Työ Svenska Finlands Folktingetissä ei kaikissa tapauksissa ole ollut tehokasta siitä huolimatta, että siellä on esitetty merkittäviä aloitteita, jotka mm. ovat koskeneet ruotsalaisten suurtilojen jakoa ja rauhanasijaa.

Kertomuskauden aikana ei kieliriidoilla maassamme ole ollut samaa merkitystä kuin sodan edellisinä vuosina. Tämä on suureksi osaksi tulosta kansandemokraattien ajamasta määrätietoisesta ja edistyksestä kansallisuuspoliitikasta, jonka kautta on luotu myös edellytykset voittaa suomen-ruotsalaiset kansandemokraattiseen liikkeeseen.

IX. Vaalitaistelut

Kertomuskaudella on suoritettu kahdet valtiolliset ja yhdet kunnallisvaalit: v. 1950 tammikuussa presidentin valitsijamiesvaalit, saman vuoden syksyllä kunnallisvaalit ja v. 1951 kesällä eduskuntavaalit.

V. 1950 presidentinvaaleihin mentiin oman ehdokkaan ja työtätekevien yhteisrintaman merkeissä. Maalaisliitto asetti ehdokkaakseen Kekkonen ja kokoomuksen johtama suurpääoman rintama — sosialidemokraattinen puolue siinä mukaan luettuna — Paasikiven. Vaaleissa saavutti SKDL selvän voiton. Sen valitsijamiesmäärä, 300:sta 67, ylitti 10:llä eduskunnan voimasuhteita vastaavan määrän. Sosialidemokraattinen puolue menetti vastaavasti 17 ja maalaisliitto 22 paikkaa. Äärimmäinen oikeisto lisäsi jonkin verran paikkojaan, mutta siitä huolimatta SKDLn vastassa ollut rintama kärsi kokonaisuutena tappion. Sekä sosialidemokraattinen puolue että maalaisliitto menettivät ääniä n. 150.000 ja vaikka äärimmäinen oikeisto jonkin verran lisäsi äänimääräänsä, oli porvarillis-sosialidemokraattisen rintaman yhteinen tappio n. 250.000 ääntä, mikä selvästi osoitti oikeistososialidemokraattisen puolueen ja maalaisliiton aikaisempien äänestäjien vastalauseita v. 1948 kesällä alkaneelle suuntaukselle.

V. 1950 syksyllä suoritettut kunnallisvaalit vahvistivat edelleen presidentin valitsijamiesvaaleissa esiinmurtautunutta linjaa ja voimistivat osaltaan SKDLn asemaa kunnallisessa elämässä. Edellisiin kunnallisvaaleihin ver-

ten nousi SKDLn osuus kaikista äänistä 20,4 %:sta 23 %:iin, kun sosialidemokraattien vastaava nousu rajoittui 24,4 %:sta 25 %:iin. Porvarillisten ryhmien äänimäärä laski 54 %:sta 51 %:iin. SKDLn äänimäärän lisäys oli n. 30.000, kun se sosialidemokraattien kohdalla jäi n. 10.000:een ja porvarillisten puolueiden laski n. 38.000. Valtuutettujen paikkoja on SKDLllä nyt 2.517 (ennen 2.007) 12.236 yhteismäärästä. Uusista n. 1.500 paikasta sai SKDL yli 500 paikkaa.

SKDLn valtuutetuista on naisia 179, eli runsas 7 %.

Eduskuntavaalit v. 1951 kesällä olivat SKDLn edelleen etenemisen merkeinä. Saimme 5 uutta edustajapaikkaa, joten edustajia on nyt 43 v. 1948 valittujen 38 sijaan. SKDLn äänimäärä nousi v. 1948 eduskuntavaaleihin verraten n. 16.000:lla kaikkien muiden puolueiden äänimäärän laskiessa — sosialidemokraattisen puolueen n. 14.000:lla. V. 1945 huipputuloksesta puuttui SKDLltä vain n. 700 ääntä. SKDLn koko äänimäärä oli 391.326, eli 21,6 % kaikista äänistä (V. 1948 20 % ja v. 1950 presidentin valitsijamiesvaaleissa 21,5 %, joten myös valtiollisissa vaaleissa on v. 1948 jälkeen ollut jatkuvaa eteenpäinmenoa, joskin vähän heikompaa kuin kunnallisvaaleissa).

SKDLn jatkuvan nousun rinnalla on kuluneen kauden aikana nähtävissä kiinteän yhteisrintaman selvät tappiot: presidentinvaaleissa sosialidemokraattisen puolueen ja maalaisliiton romahdusmainen äänikato, kunnallisvaaleissa uusien valtuustopaikkojen jaossa porvarien ja sosialidemokraattien kärsimä tappio ja eduskuntavaaleissa kaikkien puolueiden, päitsi SKDLn kohdalla tapahtunut äänien väheneminen v. 1948 eduskuntavaaleihin verrattuna.

X. Eduskuntaryhmän toiminta

Omalla sarallaan on SKDL:n eduskuntaryhmä osallistunut liiton johtamaan taisteluun porvarillis-sosialidemokraattisen rintaman noudattamaan poliittisen suuntauksen, demokraattisten oikeuksien kaventamisen ja työtekevien elintason alentamisen politiikkaa vastaan. Siten se on tehnyt eduskunnalle jättämillään aloitteilla, hallitukselle osoitetuilla kyselyillä ja kirjelmillä ja taistelemalla eduskunnassa kaikkia työtekevien elinoloja polkevia päätöksientekoja vastaan. Eduskuntaryhmän työ on liittynyt liiton muihin poliittiseen ja järjestölliseen toimintaan.

V. 1950—52 valtiopäiville ovat eduskuntaryhmän jäsenet jättäneet kaikkiaan 346 erilaista laki-, toivomus- ja raha-asia aloitetta. Samana aikana hallitukselle on osoitettu 10 kirjelmää ja jätetty hallituksen vastattavaksi 62 kyselyä. Suurin osa eduskunnan käsiteltäviksi jätetyistä aloitteista on koskenut paikallisia asioita, maanteiden korjaamista ja rakentamista, rautateiden rakentamista, vesiperäisten maiden kuivattamista ja yleishyödyllisten, paikallisesti merkittävien rakennustöiden suorittamista. Suurin osa laki- ja toivomusaloitteita on ollut koko työtekevää väestöä tavalla tai toisella koskevia. Niistä mainittakoon, sisältöä ja käsittelyä selostamatta, seuraavat:

1) Ehdotus laiksi Kemin "kapinasta" syytettyjen vapauttamisesta, syyte-toimenpiteistä luopumisesta ja asianomaisten kärsimien vahinkojen korvaamisesta.

2) Ehdotus laiksi rauhan turvaamiseksi siten, että kaikenlainen sotaan ja sen valmistelujen ylistämiseen tähtäävä kiihoitus sen kaikissa muodoissaan on rangaistava teko.

3) Toivomus yleisen sosiaalivakuutuksen aikaansaamisesta.

4) Ehdotus laiksi sellaisen työttömyyslain aikaansaamiseksi, että jokainen ansiotyötä tarvitseva saa työalansa palkkoja vastaavan työttömyysmaksun työttömyytensä ensimmäisestä päivästä lukien.

5) Ehdotus maksuttoman sairaala- ja sairaanhoidon järjestämisestä.

6) Ehdotus laiksi työttömyysrahastosta ja sen varojen käytöstä, jonka mukaan olisi ollut muodostettava työttömyysrahasto, johon jokainen tuotantolaitos, jonka palveluksessa on vakinaisesti vähintään 50 työntekijää, mak-

saa hallituksen määräämän prosentin tuotantonsa bruttoarvosta, ja joilla varoilla teetetään kaikki yleishyödylliset ja työllisyyden kannalta välttämättömät työt.

7) Ehdotus laiksi työntekijäin elintason turvaamisesta siten, että lailla määrätään kullakin alalla maksettavat vähimmäispalkat, joita kohotetaan elinkustannusten noustessa, tuotannon lisääntyessä ja tuotannon edellytysten parantuessa.

8) Maatalouden tuotannon turvaaminen siten, että maataloustuotteiden hinnat määrätään maailmanmarkkinahintojen mukaisiksi ja tuottajille maksetaan tuotantotukena näin määräytyvien hintojen ja tuotantokustannusten välinen ero.

9) Ehdotus laiksi asuntovajauksen poistamiseen tähtäävän asuntotuotannon aikaansaamisesta ja sen rahoittamisesta vientiteollisuuden saamien kohtuuttomien voittojen turvin.

10) Ehdotus laiksi maaseudun "Aravasta", jonka mukaan maaseudulla ryhdyttäisiin samanlaiseen asuntorakennustoimintaan kuin nyt Arava-lakien mukaan tapahtuu asutuskeskuksissa.

Sen lisäksi eduskuntaryhmä on, kuten sanottu, taistellut kaikissa yhteyksissä työtekevien elinolojen puolesta. Niin on tapahtunut käsiteltäessä hallituksen tekemiä palkkapäätöksiä, asevelvollisuuslakia, viran- ja toimenhaltijain palkkoja ja eläkkeitä, asuntojen vuokria, kansaneläkevakuutuksen ulkopuolella olevien eläkekysymystä, suhdannepidätysten verottamista ja valtalakia. Jatkuvasti on jouduttu taistelemaan elämiseen välttämättömiksi katsottavien tulojen ja pienten omaisuuksien verotuksen keventämisestä. Valtion tulo- ja menoarvion käsittely on ollut jokavuotinen suurtaistelu.

Eduskuntaryhmän taistelu poliittisen ja taloudellisen suuntauksen muuttamiseksi ei ole tuottanut näkyviä myönteisiä tuloksia. Huonoja päätöksenteoja ei ole voitu estää, mutta on varmaa, että ellei eduskuntaryhmä olisi sitkeästi ja määrätietoisesti taistellut nykyistä suuntausta ja sen jokaista yksityistä pyrkimystä vastaan, hallitus ja sitä kannattavat eduskuntaryhmät olisivat menneet työtekevien etujen vastaisessa taistelussaan vieläkin pitemmälle. Siinä suhteessa ryhmän työ on ollut suuriarvoista.

Kaikessa toiminnassaan eduskuntaryhmä on ollut täysin yksimielinen.

XI. Yhteenveto

Edellä on selostettu pääpiirteissään ja lyhyesti niitä erilaisia toiminnan aloja, joille liittomme on vaikuttanut. Toiminta on ollut todellisuudessa vielä laajempaa ja monipuolisempaa, kuin mitä kertomuksesta ilmenee.

Jäsenistömme, järjestömme ja toimihenkilömme ovat tehneet uhrautuvaa ja suuriarvoista työtä liittomme ja työtätekevän kansan hyväksi. Monet yhteiskunnalliset taistelut ovat valaneet taistelutahtoa ja tarmoa sekä luottamusta omiin voimiimme.

Kansandemokraattinen liike alkaa saada yhä laajempien kansalaisjoukkojen tunnustusta. Toiminta rauhan puolesta, jolle kansandemokraattinen liike on antanut varauksettoman tukensa, on avannut näköaloja myös yhteisrintaman luomiselle, joka kuuluukin liittomme perustehtäviin.

Liittomme toiminta eri yhteiskunnallisen elämän aloilla osoittaa, että sen puitteissa voivat toimia ja siihen yhtyä järjestöt ja yksilöt, joilla mahdollisesti saattaa olla erilaisia käsityksiä eri asioissa, mutta jotka voivat hyväksyä liittomme ohjelman yhteiskunnallisissa peruskysymyksissä.

Kulunut toimintakausi osoittaa, että liittomme pystyy suoriutumaan tehtävistään laajan edistyksellisen kansalaisrintaman luomiseksi jäsenistönsä ututteralla toiminnalla.

SKDLn TOIMINTAKERTOMUS

III ja IV liittokokouksen väliseltä ajalta
(31. 5. 1952—11. 6. 1955)

1955

SUOMEN KANSAN DEMOKRAATTINEN LIITTO R.Y.

HELSINKI 1955
KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ YHTEISTYÖN
KIRJAPAINO

I Yleistilanne

Viime liittokokouksen jälkeisenä aikana päättyi liittomme ensimmäinen kymmenvuotiskausi. Tämä ajanjakso on ollut meidän kansamme ja koko ihmiskunnankin elämässä erittäin merkityksellinen. Syytä onkin tarkastaa kuluneen toimintakauden tapahtumia toisen maailmansodan päättymisestä johtuneiden ja sen jälkeen tapahtuneiden suurten muutosten taustaa vasten.

Maailmankuva on tänä päivänä suuresti toinen kuin ennen toista maailmansotaa. Kolmasosa ihmiskuntaa on valinnut käytännössä sosialismin tien. Imperialistisen siirtomaavaltiuden vaihe on päättymässä. Kansojen välisen rauhan asia on muuttunut ihmiskunnan valtavan enemmistön toiveesta aktiiviseksi toiminnaksi, johon osallistuu satoihin miljooniin nouseva ihmisjoukko. Kansojen riippumattomuuden puolesta käydään taistelua kaikissa maanosissa, kaikkien imperialismien alistamien tai sen uhkaamien kansojen keskuudessa. Elämme uuden, kaikkia aikoja vapaamman ja valoisamman kauden alkuvaihetta ihmiskunnan historiassa, vaihetta, jolle suurten taloudellisten ja yhteiskunnallisten muutosten sekä teknillisten saavutusten tulokset ovat luoneet pohjan. Atomivoiman keksiminen on luonut uudet mullistavat mahdollisuudet tuotannon ja hyvinvoinnin lisääntymiselle.

Nämä näköalat ovat ajaneet imperialistisen leirin Yhdysvaltain monopolipääoman johdolla kiihkeään sotavarusteluun, atomivoiman kehittämiseen tuhoamistarkoitukseen ja sillä uhkailuun. Tämän leirin tappiot Korean ja Vietnamin sodissa eivät ole estäneet sitä yrittämästä muodostaa uusia sotapesäkkeitä ja valmistautumasta uuteen maailmansotaan, jonka yhtenä sytyttämispaikkana on Eurooppa. Länsi-Saksan sotilaallinen varustaminen, sitä koskevien sotasopimusten ratifiointi saattaa Suomenkin rauhan ja riippumattomuuden yhä suurempaan vaaraan.

Tämä maailmantilanteen kehitys ei ole voinut olla kuvastumatta myös meidän kansamme olosuhteissa. Kahden erilaisen yhteiskunnallisen järjestelmän rauhanomaisen rinnakkain elämisen mahdollisuus, sen edut ja edellytykset kuvastuvat erikoisen selvinä juuri Suomessa, joka sijaitsee näiden järjestelmien rajalla. Kansamme on viime vuosien aikana saanut monia todistuksia Neuvostoliiton hyvästä tahdosta ja kansojemme välisen ystävällisen kanssakäymisen luomasta turval-

lisuudesta niin taloudellisella kuin valtiollisellakin alalla. Neuvostoliiton johtajien taholta onkin usean kerran mainittu Suomen ja Neuvostoliiton keskinäiset suhteet esimerkkinä kahden erilaisen järjestelmän sopuisasta rinnakkaisolosta. Senvuoksi rauhan ja riippumattomuuden kannatus on saanut yhä tietoisempia muotoja suurten joukkojen keskuudessa. Se on johtanut kansojen välisen ystävyysspolitiikan vakiintumiseen myös maamme virallisena suuntauksena.

Erinäisten taantumuspiirien vastenmielisyyden ja vastustushalu tämän suuntauksen muuttamiseksi ovat kuvastuneet sekä lukuisissa hallituspuolissa että jatkosotahenkisen toiminnan kiihtymisessä. Huomatavassa osassa maan sanomalehdistöä levitetään amerikkalaismielistä, sotaista mielialaa lietsovaa propagandaa. Lähestyvä presidentinvaalikamppailu näyttää samoin muodostuvan sodan ja rauhan voimien mittelyksi.

Tämän peruskysymyksen ympärille on keskittynyt myös taistelu kansamme taloudellisista elinseikoista, yhteiskunnallisesta turvallisuudesta ja sivistyselämästämme. Suomen Kansan Demokraattinen Liitto, siihen kuuluvat keskusjärjestöt, sen eduskuntaryhmä, kunnallinen toiminta, koko järjestökoneisto ja jäsenistö ovat kuluneet toimintakauden aikana ponnistelleet näiden perusasioiden ratkaisemiseksi kansamme etujen mukaisella tavalla. Tällöin liittomme on lähtenyt siitä jo alunperin omaksumastaan ja viime liittokokouksessa vahvistetusta periaatteesta, että kansamme rauhanomainen, demokraattinen, taloudellisesti terve ja kansallisesti edistyksellinen kehitys on turvattavissa vain työtätekevien joukkojen ja niitä edustavien järjestöjen sekä edustajien yhteistoiminnan avulla. Tämä linja on saanut lisääntyvää kannatusta myös sosialidemokraattisen työväestön sekä maalaisliittoon kuuluvan pienviljelijäväestön keskuudessa.

Osoituksena liittomme edustaman linjan ja sen työtätekevien joukkojen elinolojen puolesta käymän taistelun saamasta tunnustuksesta on mainittava kuluneen kolmivuotiskauden aikana käytyjen vaalitaistelujen tulokset. Jo v. 1953 kunnallisvaaleissa ylitimme 400.000 äänen rajan. Vaaliliittomme kannatus oli myös suhteellisesti lisääntynyt, kun sensijaan sosdem. puolueen ja porvarillisten puolueiden yhteinen kannatus oli suhteellisesti vähentynyt. Ennen määräaikaa toimitetuissa eduskuntavaaleissa, joiden tarkoituksena oli ennen kaikkea kansandemokraattisen liikkeen vaikutuksen murtaminen, vaaliliittomme sai myös ennätysmäisen kannatuksen, yli 433 000 ääntä, joskaan sen suhteellinen ääntenlisäys ei ylittänyt sosialidemokraattisen puolueen näissä vaaleissa saamaa lisäystä. Huomiota herättänyt tulos oli kuitenkin kokoomuspuolueen ja eri puolueisiin pesiytyneiden sotapolitiikkojen kärsimä tuntuva tappio.

Liittomme edustama työväen yhteisrintamalinja samoin kuin sen pyrkimykset työväen ja pienviljelijäin sekä sivistyneistön kokoami-

seksi yhteiseen taisteluun on tuottanut tuloksia monissa työtaisteluisissa, työttömien liikehtimisissä, maa-, verotus-, asunto-, sosiaalisten sekä kunnallisten kysymysten ympärillä tapahtuneissa kamppailuissa.

Suurpääoman kansamme työtätekeviä joukkoja vastaan harjoittama elintason alentamispolitiikka, joka sai erikoisen räikeitä muotoja Tuomiojan hallituskaudella, mutta myös n.s. Kekkosen hallitusten politiikassa, on nostattanut voimakasta vastarintaa kaikkien omalla työllään elävien keskuudessa. Suurkapitalistien taloudellisiin pyrkimyksiin liittyvät valtapoliittiset tavoitteet maamme ulko- ja sisäpoliittisen suuntauksen saattamiseksi amerikkalaisen sotapolitiikan ja demokraattisten oikeuksien supistamisen uomiin on vahvistanut kansanjoukkojen yhteistoimintahalu tällaisten turmiollisten yritysten torjumiseksi. Merkittävänä tuloksena tästä joukkojen tahdon vaikutuksesta on pidettävä vuoden 1953 lopulla tapahtuneen oikeiston hyökkäyksen torjumista, joka kuvastui kolmen suurimman eduskuntaryhmän yhdenmukaisena esiintymisenä kokoomuspuoluetta ja sen lähimpiä porvarillisia liittolaisia vastaan. Kekkosen viides, maalaisliittolais-sosialidemokraattinen hallitus, joka täten säilytti asemansa, on suurpääomalle suorittamiensa palvelusten ohella joutunut tekemään myös joitakin pieniä myönnytyksiä työtätekeväälle väestölle. Tosin sen tarkoituksena on ollut näiden myönnytysten avulla estää työläisten ja muiden pienipalkkaisten oikeudet palkankorotukset. Ominaista kuluneiden vuosien hallituspolitiikalle ja tavan takaa uusituille maalaisliittolais-sosialidemokraattisille hallituksille on kuitenkin ollut johdonmukainen pyrkimys kansandemokraattien sivuuttamiseksi julkisessa elämässä. Siten on liittomme edustus joko kokonaan poistettu taikka supistettu vain nimellisiksi valtion komiteoissa ja muissa edustuksissa samalla kuin järjestöjemme esittämät näkökannat yleisistä asioista useimmiten on ylimielisesti jätetty huomiotta.

Voimme silti todeta kuluneen toimintakauden olleen monista toiminnessamme ilmenneistä puutteista huolimatta menestyksellistä ja tuloksia tuottanutta. Liittomme ei kuitenkaan ole vielä pystynyt riittävän tehokkaasti työskentelemään työväenluokan yhdistämiseksi taisteluun sen etujen ja vaatimusten puolesta. Vieläkään työläisten ja työtätekevän talonpoikaiston liitto näiden väestökerrosten yhteisten elinvaatimusten puolesta ei ole tarpeeksi luja. Liioin ei maamme sivistyneistön enemmistö ole omakohtaisesti mukana toiminnassa asemansa parantamiseksi ja suomalaisen sivistyksen puolustamiseksi. Edellytykset näiden päämäärien saavuttamiseen ovat kuitenkin olemassa. Monet kansandemokraattisen liikkeen ohjelmallisista- ja osavaatimuksista ovat muodostuneet suurten joukkojen, jopa koko kansankin vaatimuksiksi.

Suomen riippumattomuuden suojeleminen ja vahvistaminen, kansamme hyvinvoinnin ja terveen taloudellisen, sosiaalisen ja sivistyk-

sellisen kehityksemme turvaaminen sekä taistelu rauhan puolesta on astunut uuteen vaiheeseen. Tämä kaikki vaatii liitoltamme ja sen jäsenistöltä uusia ja voimistuvia ponnistuksia, mutta ne tulevat antamaan myös tuntuvia tuloksia.

II Vaalitaistelut

Kertomuskaudella on suoritettu kahdet yleiset vaalit. Kunnallisvaalit suoritettiin lokakuun 4 ja 5 päivinä 1953 ja valtiolliset vaalit maaliskuun 7 ja 8 päivinä 1954.

Kunnallisvaalit

Kunnallisvaaleilla oli silloisissa oloissa tavallista suurempi yleispoliittinen merkitys. Liittoneuvoston kokouksen näistä vaaleista suoritettamassa yhteenvedossa todettiin mm.: "Asiallista ja muodollista valtaa ennen vaaleja käyttäneiden puolueiden politiikka oli ajautumassa vararikoon. Kaikki nämä puolueet yrittivät erilaisin propagandatemppuin vetäytyä vastuusta politiikkansa seurauksiin nähden. Erikoisen suuriäänisesti esiintyi äärimmäinen oikeistopuolue, kokoomus, sekä sen apupuolueeksi perustettu kansanpuolue. Vähemmän demagogisia eivät olleet muodollisessa hallitusvastuussa olleiden suurten puolueiden, maalaisliiton ja sosialidemokraattien vaalitempaukset. Jo vaalien aikana aloitetut salaiset hallitusneuvottelut ja siihen liittynyt työttömyyden vakavalla asialla keinotellut välikysymys paljastivat varsinkin sosialidemokraattisen puolueen oikeistojohdon näennäiseen oppositioon heittäytymisen ja hallitusvastuusta vetäytymisen vain vaalitaktilliseksi vedoksi."

SKDLn peruspyrkimyksenä oli näissäkin vaaleissa työtätekevien voimien yhdistäminen suurpääoman pyrkimyksiä vastaan. Yleensä tämä tunnustettiin oikeaksi työtätekevien keskuudessa. Tästä on vaakuuttavana osoituksena se harrastus, mikä sosialidemokraattisten työläisten ja pienviljelijäin taholta oli yhteisen esiintymisen aikaansaamiseksi kansandemokraattien kanssa vaaliliittojen muodossa. Erikoisen merkillepantavaa oli, ettei ainoassakaan tapauksessa yhteisen asiapohjan löytäminen ollut esteenä vaaliliittoneuvotteluille. Niissä tapauksissa, milloin neuvottelut estyivät tai katkesivat, ratkaisevana tekijänä oli sosialidemokraattisen puolueen oikeistojohdon jyrkän kielteinen kanta. Ainoastaan kymmenessä pienehkössä kunnassa muodostui täydellinen, koko kuntaa käsittävä työtätekevien yhteinen vaaliliitto.

Selvänä osoituksena, mitä tällainen yhteinen esiintyminen merkitsee, olivat saavutetut tulokset. Työtätekevien vaaliliitot nimittäin voittivat näissä kunnissa porvareilta yhteensä 11 valtuutetun paikkaa. Näiden lisäksi oli useissa kunnissa yksi tai useampia sosialidemokraattisia valitsijayhdistyksiä vaaliliitossa SKDLn kanssa. Paria poikkeusta lukuunottamatta kaikki nämä epätäydellisetkin vaaliliitot antoivat myönteisiä kokemuksia siitä, mitä työväen voimien yhdistäminen käytännössä merkitsee.

Vaalien tulos muodostui huomattavaksi voitoksi SKDLlle. Nousihan äänimäärämme ensimmäisen kerran yli 400 000 rajan, mikä samalla merkitsi myös suhteellista vaalivoittoa. Porvarilliset puolueet kärsivät selvän vaalitappion ja menettivät lähes sata valtuutetun paikkaa kansandemokraateille ja sosialidemokraateille. SKDLn osuus kaikista äänistä oli 23.1 %, sosialidemokraattien 25.5 % ja porvarien yhteensä 50.7 %. Edellisissä kunnallisvaaleissa porvarien äänimäärän suhdeluku oli 51.0 %.

SKDL sai näissä vaaleissa 2 546 kunnallisvaltuutetun paikkaa, (naisia 167); sosialidemokraatit 2 793, (naisia 228) ja porvarit yhteensä 6 801, (naisia 509). Suhteellisesti edellä mainitut luvut merkitsevät, että kaikista kunnallisvaltuutetuista SKDLllä on 20.6 %, sosialidemokraateilla 22.7 % ja porvareilla 55.2 %. Vertaamalla näitä edellä oleviin äänimäärien suhdelukuihin, havaitaan myös, mitä työtätekevien yhteiset vaaliliitot jo numerojenkin valossa olisivat merkinneet kunnallisvaltuustojen poliittisiin voimasuhteisiin, puhumattakaan siitä, mitä yhdistynyt, yhteiseen tavoitteeseen pyrkivä työtätekevien voima olisi merkinnyt varsinaisessa vaalitaistelussa.

Erikoisen voimakkaasti SKDLn politiikan kelvollisuutta kunnallisellakin alalla korostavat ne tapaukset, joissa SKDL yksin saavutti enemmistön tai vahvisti aikaisempaa enemmistöään, kuten Karkkilassa ja Kajaanin maalaiskunnassa. Viimeksi mainituksessa SKDL voitti 4 uutta paikkaa, mikä merkitsi, että 27 valtuutetusta 17 valittiin SKDLn vaaliliitosta. SKDL-enemmistöisiä kuntia on 10. Uusia kuntia, joissa saavutettiin enemmistö, ovat Haukipudas, Muhos ja Suomussalmi.

Eduskuntavaalit

SKDLn äänimäärä lisääntyi edelleen v. 1954 eduskuntavaaleissa. Suhteellisesti SKDLn asema ei kuitenkaan muuttunut, joten edustajien luku pysyi entisellään. Vaikka pelkkien numeroitten valossa ei sanottavaa poliittista voimien siirtoa näissä vaaleissa tapahtunutkaan, osoittivat ne kuitenkin kansan selvää tahdonilmaisua SKDLn edustaman suuntauksen puolesta. Kärsihän avoimimmin uusfasistista amerikkalaisuuntausta edustanut kokoomuspuolue selvän vaalitappion. Todet-

tava on myös, että useat taantumuksellimmiksi tunnetut ehdokkaat porvarillisista vaaliliitoista jäivät valitsematta. Edelleen on todettava, että hallitusvastuussakin olleiden puolueiden oli kansanjoukkojen mielialoja noudatellen vaaliagitaatiossaan esiinnyttävä pääpiirteissään SKDLn vaaliohjelman tunnuksilla. Se osoitti, että kansamme perusosa on rauhaa rakastavaa ja pyrkii sanoutumaan irti sellaisesta seikkailupolitiikasta, mitä maassamme vielä sotien jälkeenkin kokoomuspuolueen johdalla on pyritty harjoittamaan. Kuvaavaa on, että porvarillisetkin puolueet näissä vaaleissa yrittivät esiintyä myös rauhantunnuksin ja lupauksin ystävällisten suhteiden kehittämiseksi Neuvostoliittoon. Talouspolitiikan alalla nousivat verojen alentamista ja työllisyyden turvaamista koskevat tunnuksat etualalle kaikilla puolueilla. Näillä kansan vaatimuksista lähteneillä tunnuksilla ja ennen aikaisilla "yllätysvaaleilla" valtaa pitäneiden puolueiden taholta pyrittiin hämäämään ja peittämään umpikujaan ajautumassa olevan valtiopolitiikan todellinen luonne.

SKDL määritteli perustehtäväkseen näissä vaaleissa työtätekevien elinehtojen parantamisen puolesta vaalivoiton turvaamisen yleensä edistykselliselle, rauhaa ja demokratiaa edustavalle suuntaukselle ja kohdisti päähyökkäyksensä kokoomuspuoluetta vastaan. Näiden vaalien tuloksissa onkin yhä selvemmin todettavissa, mitenkö kokoomuspuolue on kärsinyt vaalitappion toisensa jälkeen. Kun sanotun puolueen äänimäärä esim. v. 1948 vaaleissa oli vielä 320.366 ääntä eli 17,1 % kaikista silloin annetuista äänistä, oli se v. 1954 vaaleissa 257.025 ääntä eli 12,8 %. Sitä vastoin SKDLn äänimäärä on samaan aikaan noussut 375.820 äänestä eli 20,0 %:sta 433.528 ääneen, eli 21,6 %:iin. Jo tämä on omiaan osoittamaan, miten SKDLstä kansan perusosan todellisten pyrkimysten tulkkinä on kehittymässä yhä vaikutusvaltaisempi poliittinen voimatekijä.

Numeroina v. 1954 vaalien tulokset osoittavat, että SKDL sai 433.528 ääntä ja 43 edustajaa, sosialidemokraatit 527.094 ääntä ja 54 edustajaa, maalaisliitto 483.958 ääntä ja 53 edustajaa, kokoomuspuolue 257.025 ääntä ja 24 edustajaa, suom. kansanpuolue 158.323 ääntä ja 13 edustajaa ja ruots. kansanpuolue 140.130 ääntä ja 13 edustajaa.

SKDLn äänimäärät ja edustajat vaalipiireittäin v. 1954 eduskuntavaaleissa:

Vaalipiirit	äänien luku	prosentteina	edustajien luku
H:gin kaupungin vp.	42.823	19,3	4
Uudenmaan l. vp. ..	30.021	18,9	3
Turun l. etel. vp. ..	42.027	24,5	4
Turun l. pohj. vp. ..	35.391	24,3	3

Vaalipiirit	äänien luku	prosentteina	edustajien luku
Ahvenanmaan vp. ..	277	5,9	—
Hämeen l. etel. vp. ..	28.844	19,8	3
Hämeen l. pohj. vp. .	39.189	28,4	4
Kymen l. vp.	20.071	12,7	2
Mikkelin l. vp.	14.462	13,2	1
Kuopion l. länt. vp. .	36.308	29,9	4
Kuopion l. it. vp. ..	16.436	17,2	2
Vaasan l. it. vp.	23.700	20,5	2
Vaasan l. et. vp.	15.711	15,8	1
Vaasan l. pohj. vp. .	10.263	13,0	1
Oulun l. vp.	52.271	31,5	6
Lapin l. vp.	25.734	33,2	3
	433.528	21,6	43

III SKDLn järjestöllinen rakenne ja kehitys

SKDLn kolmannessa liittokokouksessa todettiin liiton järjestöllinen vakiintuminen. Tällainen erikseen suoritettu toteaminen oli ymmärrettävissä SKDLn erikoisluonteen vuoksi. Olihan kysymyksessä kokonaan uudentyyppinen poliittinen järjestö, jollaiseen nähden oltiin vailla aikaisempia kokemuksia tai esikuvia kansainvälisessäkin mitassa. SKDLsta oli muodostunut pysyvä pohjalle erilaisia poliittisia aineksia yhdistävä demokraattinen yhteistyön järjestö, jolle oli kehittynyt myös yli maan ulottuva oma järjestöverkostonsa. Kolmannen liittokokouksen yhtenä pääkysymyksenä oli edelleen teoreettinen erittely SKDLn olemuksesta ja luonteesta. Sen soveltaminen ja toteuttaminen järjestörakenteessa ja käytännöllisessä toiminnassa onkin tämän liittokokouksen jälkeen ollut eräs järjestötyön perustehtäviä. Aikaisemat tottumukset ja tavat ovat usein ilmentyneet poliittisena ahtaana ja toiminnan rajoittuneisuutena alhaalta ylös saakka. Yksinpä jäseneksi pääsyä on monin paikoin pyritty rajoittamaan ja antamaan siten SKDLn järjestölle toisenlainen luonne kuin sen todellisuudessa pitäisi olla. Tämä huomioitiin mm. syksyllä 1954 pidetyssä liittoneuvoston kokouksessa samalla kun todettiin, että SKDLn järjestöllinen kehitys ei vastannut sen poliittisen vaikutuksen kasvua. Merkittävimpänä toimenpiteenä SKDLn järjestöllisen pohjan laajentamiseksi ja sen luonteen toteuttamiseksi on pidettävä liittotoimikunnan päätöksellä toimeenpantua jäsenhankintarynnäkköä, jonka tulokset jo viime vuoden vaihteessa olivat selvästi havaittavissa. Kymmenen vuoden kokeemukset ovat selventäneet käsityksiä myös käytännölliseen järjestötoimintaan nähden. Ilmeistä onkin, että ns. vakiintumisen kaudesta SKDL järjestönäkin on siirtymässä uuteen laajenemisen ja nousun kauteen.

1) Yhteisöjäsenet

Varsinaisen oman järjestöverkoston lisäksi kuuluu SKDL:ään yhteisöjäseninä Suomen Kommunistinen Puolue, Suomen Naisten Demo-

kraattinen Liitto, Akateeminen Sosialistiseura ja Suomen Toverikuntien Liitto, jonka toiminnallisuus pääasiallisimmin on näkynyt eri paikkakunnilla toimivien perusjärjestöjen kautta. Toimintakertomuksen painoon mennessä saatiin tieto, että Sosialistinen Yhtenäisyyspuolue, joka niinikään on kuulunut SKDL:ään yhteisöjäsenenä, oli ylimääräisessä puoluekokouksessaan päättänyt erota SKDLstä. Päätös merkitsi pikemminkin SYPn hajoamista kuin eroamista kokonaisuutena puolueena, sillä välittömästi tämän päätöksen teon jälkeen SYPn johtohenkilöstön kantavimmat voimat ilmoittivat eroavansa siitä ja osallistuvansa edelleen SKDLn toimintaan. Samoin useat SYPn perusjärjestöistä ovat ilmoittaneet halustaan yhteistyön jatkamiseen SKDLn puitteissa.

2) Liittoneuvosto

Liittokokousten välisenä aikana ylintä päätösvaltaa käyttää liittoneuvosto. Sääntöihin tekemällään muutoksella, että liittoneuvosto kokoontuu kaksi kertaa vuodessa aikaisemman yhden asemasta, kolmas liittokokous halusi korostaa tämän järjestöelimen merkitystä liiton poliittisessa johtotyössä. Sen valitsee liittokokous piirikokousten nimeämistä ehdokkaista siten, että jokaisesta piirijärjestöstä valitaan yksi varsinainen ja yksi varajäsen. Kaksikielisistä piirijärjestöistä valitaan kuitenkin lisäksi yksi ruotsinkielinen jäsen sekä varajäsen. Myös yhteisöjäsenillä on liittoneuvostossa välitön edustus.

Liittoneuvoston puheenjohtajaksi liittokokous valitsi Artturi Pihtan sekä varapuheenjohtajaksi Hannes Tauriaisen.

Kertomuskaudella liittoneuvosto on kokoontunut viisi kertaa.

Kulloinkin vallitsevan tilanteen pohjalta liittoneuvosto on määritellyt lähimmän ajan poliittiset ja järjestölliset tehtävät liittokokouksen hyväksymien perustehtävien mukaisesti. Syyskuun 27—28. p:nä 1952 pidetty kokous käsitteli SKDLn kunnallispoliittisen linjan peruskysymyksiä; 24—25. 5. -53 pidetty kokous hyväksyi kunnallisvaali-ohjelman sekä osuustoimintaohjelman; 24—25. 10. -53 kokouksessa oli keskeisenä asiana maan hallituspolitiikka ja antamassaan julkilausumassa liittoneuvosto korosti kolmen suurimman työtehtävää edustavan poliittisen ryhmän yhteistyön aikaansaamisen välttämättömyyttä kansan etuja vastaavan politiikan toteuttamiseksi; 24—25. 3. -54 pidetty kokous suoritti arvion eduskuntavaalien tuloksista ja syntyneestä tilanteesta ja 12. 9. -54 pidetyssä kokouksessa oli keskeisenä työväen yhteistoiminnan kysymys K. L. Kulon alustuksen pohjalla sekä liiton järjestöllisen tilan arvio ja sen aiheuttamat tehtävät.

3) Liittotoimikunta

Liiton puheenjohtajaksi kolmas liittokokous valitsi K. L. Kulon, ensimmäiseksi varapuheenjohtajaksi Eino Kilven ja toiseksi varapuheenjohtajaksi Toivo Kujalan. Liiton pääsihteeriksi valittiin Hertta Kuusinen sekä toiminnanjohtajaksi Yrjö Enne. Liittotoimikunnan varsinaisiksi jäseniksi valittiin: Aarne Hulkkonen, Veikko Hynynen, Sylvi-Kyllikki Kilpi, Hellä Meltti, Matti Meriläinen, Yrjö Murto, Raoul Palmgren, Mauno Pekkala, Ville Pessi, Einari Peuranen, Hjalmar Pihlflycht, Ville Riihinen ja Atos Virtanen sekä varajäseniksi Paavo Aitio, Allen Järvenpää, Jarl Lundell, Anni Salminen, Niilo Savolainen ja Torsten Sinisalo.

Raskas menetys aiheutui liittotoimikunnalle ja koko liitolle Mauno Pekkalan 30. 6. 1952 tapahtuneen kuoleman johdosta.

Siirtyessään Vapaan Sanan päätoimittajan paikalta yksityistehtäviin Raoul Palmgren luopui myös liittotoimikunnan jäsenyydestä.

SYPrn eroamisen yhteydessä todettiin Atos Wirtasen eronneen SKDLn liittotoimikunnan ja sen työvaliokunnan jäsenyydestä.

Kertomuskaudella liittotoimikunta on kokoontunut 14 kertaa. Useat kokoukset on pidetty yhdessä eduskuntaryhmän kanssa. Yhteisöjäsenien edustajien kanssa on pidetty kaksi kertaa ns. laajennettu liittotoimikunnan kokous.

Liittotoimikunnan keskeisimpinä asioina ovat olleet useat eduskuntatyön kysymykset. Mm. vero- ja työttömyyskysymys on useaan otteeseen ollut liittotoimikunnan käsiteltävänä. Liiton lehdistön tilaa ja erikoisesti pää-äänenkannattajan, Vapaan Sanan, asemaa on käsitelty liittotoimikunnassa. Samoin vaaleja ja järjestöllisiä tehtäviä koskevat asiat ovat olleet liittotoimikunnan kokousten työjärjestyksissä. SKDLn 10-vuotismerkkipäivän johdosta ja liittokokouksessa esitetyn toivomuksen perusteella liittotoimikunta päätti perustaa liiton ansiomerkkin, jota ensimmäisen kerran jaettiin 10-vuotisjuhlallisuuksien yhteydessä.

4) Työvaliokunta ja jaostot

Puheenjohtajien sekä pääsihteerin ja toiminnanjohtajan lisäksi työvaliokuntaan on kuullut liittotoimikunnan jäsenistä A. Hulkkonen ja A. Wirtanen sekä, R. Palmgrenin erottua, Vapaan Sanan nykyinen päätoimittaja Jarno Pennanen. Lisäksi työvaliokunnan kokouksiin ovat osallistuneet ne liiton toimitsijat, joiden työalaa kulloinkin käsiteltävät asiat ovat koskeneet. Työvaliokunta on kokoontunut 43 kertaa.

Toiminnanjohtajan ohjauksella työskentelevän sihteeristön tehtävänä on valmistella asioita työvaliokunnan käsittelyyn sekä huolehtia

liiton toimintaa koskevien päätösten toimeenpanosta liiton toimiston eri osastojen ja jaostojen kautta.

Liiton toimistossa järjestö-, valistus- ja talousosastot edustavat yksinomaisesti varsinaista SKDLn järjestökoneistoa. Sen sijaan kunnallis-, talonpoikais-, osuustoiminta-, sivistyneistö- ja ruotsalaisjaostoissa on myös yhteisöjäsenillä välitön edustus, mikä turvaa liiton toiminnan erikoisaloillakin yhtenäisen toiminnan koko kansandemokraattiselle liikkeelle.

5) Varsinainen SKDLn järjestökoneisto

a) Piirijärjestöt

Liiton järjestöverkosto jakaantuu 16 piirijärjestöön. Lisäksi Ahvenanmaalla toimivien demokraattisten järjestöjen yhteistoimikunta on asetettu itsenäisen piirijärjestön asemaan. Toiminnan järjestämisessä ja ohjaamisessa on vastuu yhä suuremmassa määrin siirtynyt piirijärjestöille. Vaikka taloudelliset vaikeudet ovat suuresti rajoittaneet mm. riittävän toimitsijavoiman kiinnittämistä piirijärjestöjen palvelukseen, ovat ne kuitenkin kyenneet yhä menestyksellisemmin selviytymään vastuunalaisesta tehtävästään. Tämä on ollut mahdollista piiritoimikuntien jäsenten poliittisen mittavuuden ja vastuuntunnon kasvun perusteella. Se on aktivisoinut piiritoimikuntia ja niiden työvaliokuntia. Siitä on näkyvimpänä osoituksena, että kunnallis- ja perusjärjestöjen ohjaus jo ratkaisevassa mitassa tapahtuu piiritoimikunnasta käsin henkilökohtaisesti.

b) Kunnallisjärjestöt

Järjestöjen kesken demokraattisen yhteistyön yksikköinä ja paikallisina poliittisen ja järjestötyön johtavina eliminä on kunnallisjärjestöjen toiminnan kehittämiseen pyritty kiinnittämään suurta huomiota. Mielenkiintoista on todeta, että useiden kauppaloitten ja suurimpien maalaiskuntien kunnallisjärjestöt vastaavat nykyisin parhaiten tarkoitustaan. Sen sijaan useissa kaupungeissa, varsinkin piirijärjestöjen kotikaupungeissa, kunnallisjärjestöjen toiminta on useimmin rajoittunut vain kunnallisia asioita käsitteleviksi. Muut tehtävät on katsottu kuuluviksi joko piirijärjestölle tai toisille järjestöille. Puutteellisuuksista huolimatta kunnallisjärjestöjen merkitys järjestöjen keskinäisyyksissä on suuresti kohonnut.

Vuoden 1952 lopussa kunnallisjärjestöjen lukumäärä oli 246, 1. 1. 1954 256 ja 1. 1. 1955 264.

c) Perusjärjestöt ja jäsenistö

SKDLn varsinaisen järjestökoneiston perustan muodostaa yli maan, aina etäisiin metsäkyliin ulottuva yhdistysverkosto — perusjärjestöt. Vuoden vaihteessa 1952 SKDLn perusjärjestöjen lukumäärä oli 1 487, 1. 1. 1954 1 596 ja 1. 1. 1955 1 647. Noin 250 perusjärjestöä toimii kaupungeissa ja kauppaloissa tai vastaavanlaista asutusta edustavissa teollisuusyhdyskunnissa. Varsinaisen maaseudun osalle jää näin ollen lähes 1 400 perusjärjestöä. Työalojen ja työpaikkojen puitteissa toimivia järjestöjä on 36. Ruotsinkielisiä järjestöjä on 63, ja kun otetaan huomioon myös kaksikieliset perusjärjestöt, voidaan todeta Suomen ruotsinkielisen väestön osallistuvan SKDLn toimintaan 106:n perusjärjestön puitteissa.

Luonteeltaan eri yhdistykset poikkeavat paljonkin toisistaan. Tämä seikka heijastuu usein jopa järjestöjen nimissä. On huomattava, että SKDLn yhdistyksiin voi jäseninä kuulua poliittisestikin eri tavoin ajattelevia henkilöitä. Kunkin järjestön luonne määräytyy sen jäsenistön perusosan mukaan — yksinomaan työläisjäsenistö antaa SKDLn järjestölle ns. työväenyhdistysmäisen leiman, kun taas sellainen järjestö, jonka jäsenistön perusosan muodostavat esim. pienviljelijät, on luonteeltaan toisenlainen ja se määrittelee myös tehtävänsä ja toimintamuotonsa sen mukaisesti. Varsinkin kaupungeissa SKDLn järjestöt ovat muodostuneet hyvinkin erivivahteisiksi. SKDLn järjestöjen poliittinenkin "väri" heijastuu myös usein erilaisena, mikä niinikään johtuu eri järjestöjen jäsenistön perusosan poliittisesta katsomuksesta. Erikoistyyppisinä on huomattava mm. ne monet sosialidemokraattiset työväenyhdistykset, jotka järjestöinä ovat liittyneet SKDLn jäsenyyteen. Kuitenkin näitä kaikkia yhdistävät samat määrättyt pyrkimykset, joiden pohjalta jäsenistön ja järjestöjen toisistaan poikkeavat erilaisuudet muodostavat vain mitalin toisen puolen. Se onkin olennainen piirre SKDL:ssä. Huomattava uusien jäsenten määrä on monin paikoin viime aikoina antanut uutta sävyä yhdistysten toiminnalle.

Samalla kun tämä monitahoisuus kuvastaa niitä suuria mahdollisuuksia, mitä SKDLllä järjestöllisessäkin mielessä on, se toisaalta valottaa niitä vaikeuksia, mitä perusjärjestöjen toiminnan menestyksellinen ohjaaminen aiheuttaa asianomaisille järjestöelimille. Vaikka perustehtävät ovatkin samat, niin toimeenpano ja eri asioiden tärkeysjärjestys poikkeavat hyvinkin huomattavasti eri perusjärjestöissä. Kokonaisuudessaan SKDLn menestyksellisen toiminnan ehtona on, että sen puitteissa jokainen jäsen ja jokainen järjestöyksikkö voi omalta luonteenomaiselta pohjaltaan toimia yhteisten tehtävien toteuttamiseksi niiden tavoitteiden puolesta, jotka on määritelty SKDLn perusohjelmassa.

SKDLn kokonaisjäsenmäärässä ei ole tapahtunut huomattavia muutoksia. Vuoden vaihteessa 1952—53 liiton jäsenmäärä oli 59 788. Edelliseen vuodenvaihteeseen nähden se osoitti lähes kolmen tuhannen jäsenen laskua. Tällöin kolmanteen liittokokoukseen valmistautumisen merkeissä järjestöt olivat tehostaneet toimintaansa, mikä näkyi myös jäsenmäärän kasvussa. Liittokokouksen jälkeen näytti muodostuneen jonkinlainen laskukausi, mutta sitten alkoi uutta nousua. Vuoden vaihteessa 1953—54 jäsenmäärä oli 61 997 ja 1. 1. 1955 62 218. Näin liikkumaton ei tilanne jäsenmäärän kehityksessä ole kuitenkaan ollut. Eri piirijärjestöissä kehitys on ollut hyvinkin erilaista. Vuoden 1954 aikana piirijärjestöjen ilmoitusten mukaan SKDLään liittyi 5 288 uutta jäsentä, joista Oulun piirissä 1 202. Myös Lapin piirissä ilmoitetaan uusia jäseniä liittyneen 534, mutta siitä huolimatta piirin kokonaisjäsenmäärä on jyrkästi laskenut. Piirijärjestön taholta on tarkemmin selvittämättä olennaisimmat syyt tähän kehitykseen. Ilmeisesti elinkeinoelämästä johtuva työväestön liikkuvaisuus ja yleensä harva asutus sekä pitkät matkat aiheuttanevat Lapin piirissä ajoittaisia yhteyksien katkeamisia jäsenistöön. Myös Kuopion piirissä on v. 1954 aikana tapahtunut jäsenmäärässä laskua, samoin Turun piirissä. Tuntuu, että jäsenmäärän nousua on tapahtunut Oulun, Uudenmaan ja Lahden piireissä. Kuluvan vuoden alussa oli kuitenkin jo liittotoimikunnan SKDLn 10-vuotiskutsun merkeissä julistaman jäsenhankinnan perusteella havaittavissa myönteisiä tuloksia. Jäsenmäärän kasvun ohessa tämän jäsenhankintaryntäyksen merkittävimmäksi puoleksi on katsottava, että se on ollut omiaan käytännössä laajentamaan SKDLn järjestöllistä perustaa.

Jäsenistön yhteiskunnallista kokoonpanoa koskevista tilastoista on havaittavissa, että SKDL ratkaisevalta osalta nojaa suomalaisen yhteiskunnan perusvoimiin — työläisiin ja työtätekevään talonpoikaistoon. Sen sijaan ns. keskiluokkaan ja sivistyneistöön sen eri vivah-teissa SKDLn vaikutus jäsentilastojen perusteella näyttää suhteellisen vähäiseltä. Tosin myös jäsentilastot yhteiskunnallista jakaantumista koskevilta kohdiltaan ovat puutteelliset. Vuoden 1954 alussa saaduissa tilastoissa jäsenistön yhteiskunnallista jakaantumista koskeva erittely on suoritettu vain 13 piirijärjestössä ja niissäkin se koskee vain osaa järjestöjä ja jäsenistöä. Kokonaisuudessaan tällainen erittely on suoritettu 988 perusjärjestössä, käsittäen 42 230 jäsentä. Sen mukaan työläisten osuus SKDLn jäsenistössä on 76,08 % ja talonpoikien 18,9 %, muiden ryhmien osuuden jäädessä 5 prosenttiin. Nämä suhdet-luvut poikkeavat huomattavasti toisistaan eri piirijärjestöissä. Osittain siihen luonnollisesti vaikuttaa piirijärjestön alueen elinkeinoelämän pääsuuntaus, mutta toisaalta se heijastaa myös piirijärjestön työn suuntauksen painokkuutta eri väestöryhmien keskuudessa. Näistä arvioita ja johtopäätöksiä tehtäessä on tilastojen puutteellisuuden

rinnalla huomattava mm. se, että perusjärjestöjen valtaosa on varsinaisella maaseudulla, joten varsinkin talonpoikaiston osuus voi olla kokonaisjäsenmäärässäkin suurempi kuin tilastojen numerot osoittavat. Talonpoikaiston osuus jäsenistössä on Uudenmaan piirissä vain 4,9 % ja Kymen piirissä 5,5 %. Sen sijaan Kuopion piirissä talonpoikien osuus näyttää olevan 29,5 % ja Kainuun piirissä 43,8 %.

Keskiluokkaan kuuluvien osuus on täsmällisesti tarkistettavissa vieläkin rajoitetummilta alueilta. Esimerkiksi Helsingissä 41 perusjärjestöstä 29 on tehnyt tätä koskevan erittelyn. Sen mukaan Helsingissä SKDLn järjestöjen yhteisestä jäsenmäärästä mm. yksityisten yrittäjien määrä on 2,7 % sekä toimihenkilöihin ja sivistyneistöön laskettavien määrä 4,1 %. Vastaavat suhdeluvut Turussa 4 perusjärjestön tilastojen mukaan ovat 0,7 % ja 0,8 % sekä Tampereella 9 perusjärjestön tilastojen mukaan 1,1 % ja 2,7 %. Näissäkin on kuitenkin otettava huomioon myös se, että usein varsinkin yksityiset pienyrittäjät, levyseppä, asentaja tai räätäli, tulevat ammattinsa mukaisesti merkityksi työläisten ryhmään, vaikka he asiallisesti ovat itsenäisiä liikkeenharjoittajia.

Naisten suhteellinen osuus jäsenistössä osoitti v. 1954 lopussa laskusuuntaa kaikissa piirijärjestöissä. Naisjäsenten suhteellinen osuus on n. 20 %, kun se vielä kolmannen liittokokouksen aikana oli vähän yli 23 %. Perussyyt naisjäsenien kaikkoomiseen on ehkä löydettävissä siitä, että järjestöissämme ei riittävästi käsitellä naisten yhteiskunnallisia ongelmia ja ryhdytä niiden edellyttämiin toimenpiteisiin. Tähän asiaan on kuitenkin jo jossain määrin voitu puuttua ja ilahduttavaa onkin ollut todeta, että suoritettujen jäsenhankinnan yhteydessä useissa piireissä naisia on liittynyt huomattavan runsaasti. On tietysti myös muistettava, että Suomen Naisten Demokraattiseen Liittoon on liittynyt jossain määrin SKDLn naisjäseniä. Näinollen naisten vaikutus kansandemokraattisessa liikkeessä on asiallisesti huomattavasti suurempi.

IV Valistustoiminta

Viime liittokokouksessa asetettiin SKDLn valistustyön perustetavaksi rauhanasian ja maamme talouspoliittisen kehityksen selvittäminen sekä tältä pohjalta työväen yhtenäisyyden edistäminen ja SKDLn joukkopohjan laajentaminen. Tämän mukaisesti valistustyön pääpaino on ollut poliittisessa joukkovalistustyössä.

1) Valistustyön ohjaus

Liiton valistustyönsuunnittelevia ja toimeenpanevia elimiä ovat alan jaostot sekä keskuksessa että piirijärjestöissä. Toiminnan laajentuessa ja monipuolistuessa ovat liittotoimikunnan muut jaostot hoitaneet myös välittömästi oman alansa valistustyön ohjausta yhteistoiminnassa valistusjaoston kanssa. Monet laajat kamppailut ovat vaatineet entistä kiinteämpää yhteistoimintaa liiton jäsenjärjestöjen vastaavien elinten ja useiden kulttuurijärjestöjen, kuten Työväen Sivistysliiton, Sirolan Kirjeopiston, Ohjelmatyön, Kansankulttuurin ym. kanssa.

Taloudellisten vaikeuksien vuoksi jouduttiin vuonna 1952 huomattavassa määrässä vähentämään myös valistustyön tekijöitä. Tämä vaikutti heikentävästi liiton valistustyöhön ja erikoisesti opinto- ja koulutustoimintaan. Jaostotyöhön saatiin kuitenkin vuoden 1953 aikana jälleen parannuksia ja liiton toimintatapojen selkeytyessä ja kokeuksien karttuessa on johtotyö piirijärjestöissään parantunut. Aktiivisten jäsenten määrä valistustyönkin kohdalla piirijärjestöissä on näinä vuosina huomattavasti kasvanut.

2) Jäsenkasvatus

Varsinaisina opiskelu- ja koulutusmuotoina ovat edelleen olleet kunnallisjärjestöjen iltakoulut sekä erilaiset paikalliset kurssit ja kerhotoiminta. Lisäksi varsinkin kunnallispoliittisella linjalla pidetyt opinto- ja neuvottelupäivät ovat antaneet huomattavan lisän opintotyöhön.

Melko perusteellista kasvatus- ja valistustyötä on suoritettu myös III liittokokouksen hyväksymän ja sittemmin painoasuun saatetun talouspoliittisen ohjelman selostustoiminnalle. Mainittakoon, että kirjasta myytiin yhteensä 14 000 kpl. Liiton jäsenkasvatusta ovat tehostaneet myös piirijärjestöjen opintopäivät.

3) Joukkovalistustyö

Yleisten talouspoliittisten ja kunnallisten kysymysten yhteydessä on tapahtunut huomattavaa joukkotoimintaa ja yhteistoiminnan kehitystä sosialidemokraattisten työläisten kanssa työpaikoilla ja valtuustoissa, samoin pientalonpoikaisten kanssa maaseudulla. Sellaiset suuret työväenliikkeen merkkipäivät, kuten Forssan puoluekokouksen 50-vuotispäivä, ovat osoittaneet laajoja joukkoja yhdistäviksi ja yhteiseen toimintaan kokoaviksi. Näiden järjestämisessä kansandemokraattinen järjestöväki on entistä paremmin löytänyt yhteistyön mahdollisuuksia sosialidemokraattisen ja puolueettoman työväestön kanssa. Tällaisissa valoisissa merkeissä on alkanut myös kulumassa oleva suurlakkovuoden toiminta, jonka aloitteentekijöinä ovat olleet 1905:n suurlakon veteraanit.

Menestykselliseksi liittomme tähänastisista joukkotoiminnoista muodostui SKDL:n 10-vuotisjuhlat ja juhlakokoukset. Sisällöllisesti ne vastasivat entistä enemmän SKDL:n olemusta ja edistivät työväenliikkeen ja kansanvaltaisten voimien yhdistämistä. Juhlien yhteydessä kohosi järjestöjen toiminnallisuus. Liiton toimesta julkaistiin "Kymmenvuotias Liitto"-niminen historiikki sekä valmistettiin juhلامerkki.

Eräs poliittisen joukkovalistustyön ala, joka 1954 eduskuntavaalien jälkeen on voimistunut ja muodostunut suunnitelmalliseksi liiton valistusjaoston ja eduskuntaryhmän yhteistoiminnan ansiosta, on eduskuntaryhmän ja aloitetoiminnan selostaminen. Tämä on lisännyt kiinnostusta SKDL:n eduskuntaryhmän työhön ja kehittänyt joukkojen ja järjestöjen aloitetoimintaa.

Merkkipäivien ja juhlien järjestäminen ovat muodostuneet merkittäviksi toimintamuodoiksi, joissa vuosi vuodelta on yhä enemmän vapauduttu rajoittuneisuudesta ja päästy kosketuksiin yhä laajempien väestöryhmien kanssa. Erikoisesti on syytä mainita kehitys tässä suhteessa kesä- ja maakuntajuhlien kohdalla.

4) Julkaisutoiminta

Kuluneena kautena on kansandemokraattinen sanomalehdistö saanut entistä vakiintuneemman aseman ja sen taloudellinen tila on myös parantunut ja kirjapainotoiminta tehostunut. Merkittävin kamp-

pailu lehdistön levitystyön tehostamiseksi järjestettiin vakinaisten lehdistökuukausien lisäksi syksyllä 1953 keskuslehtien kohdalla. Kamp-pailu, jossa järjestöjen vastuuta korostettiin levikkityössä, oli tärkeä myös lähestyvien vaalien kannalta, ja se lujitti päälehtien asemaa.

Kertomuskaudella ovat ilmestyneet liiton äänenkannattajina lehdet Vapaa Sana, Ny Tid ja piirilehdet Hämeen Yhteistyö (Tampere), Kansan Sana (Kuopio), Kansan Ääni (Vaasa), Kansan Tahto (Oulu), Keski-Suomen Työ (Jyväskylä), Raivaaja (Kotka), Satakunnan Työ (Pori) ja Uusi Päivä (Turku).

Liiton keskustoimiston julkaisutoiminta on edelleen käsittänyt Demokraattisen Kansan Kalenterin, Aika-taskukirjan, SKDL järjestö- ja kunnallistoimintalehden sekä sen juhlanumeroina vappu- ja joululehdet. Ruotsinkielisinä ovat ilmestyneet vapuksi Fol-kets Vår ja jouluksi Folkets Jul. Näiden lisäksi on kustannettu jo edellämäinnittu talouspoliittinen ohjelma, osuustoimintaliikkeen suuntaviivat ja liiton 10-vuotisjulkaisu sekä joitakin ajankohtaisia lentolehtisiä. Yhdessä eduskuntaryhmän kanssa on julkaistu kirjasia eduskuntaryhmästä ja aloitteista sekä kirjanen verotusoljemme uudistamisesta. Vaalien yhteydessä on julkaistu ja levitetty huomattava määrä talous- ja yhteiskuntapolitiikkaa koskevia kirjasia.

V Järjestötalous

Keväällä 1952 oli järjestömme menoja pakko supistaa. Sen seurauksena liitossa ja piirijärjestöissä vähennettiin palkallista työvoimaa, sanomalehdissämme supistettiin kaikkia kustannuseriä ja kansantalojen rakentaminen hidastui. Kaikki tämä oli seurausta järjestötalouden ja sen hoidon jälkeensäästöistä suhteessa muuhun toimintaan. Sen mukaisesti määräytyivät myös kertomuskauden tehtävämme järjestötalouden hoidossa.

Jo III liittokokoukseen valmistautumisen päivinä ja välittömästi kokouksen päättymisen jälkeen vedottiin voimakkaasti jäsenistöön kutsuen sitä taloudellisesti tukemaan vaikeuksiin joutuneita järjestöjämme ja varsinkin kooltaan pieneksi muuttanutta lehdistöämme. Jäsenistö otti asian omakseen ja tilanteen sanelema ensimmäinen toimenpide osoittautui tulokselliseksi.

Samanaikaisesti pyrittiin määrätietoiseen säästäväisyyteen kaikessa toiminnassa. Jäsenistölle selvitettiin periaatteellisesti järjestömme talouden hoidon luonnetta ja sen kunnollisen hoitamisen välttämättö-

myyttä. Sopusoinnussa järjestöjen muun toiminnan kanssa pyrittiin lisäämään niiden toimintaa varojen hankkimiseksi.

Järjestöjen perustuotot, jäsenmaksut ovat määrällisesti lisääntyneet ja rästiläisyys vastaavasti pienentynyt. Jäsenmaksujen säännöllisessä perimisessä on silti edelleenkin suuria puutteita. Rästiläisyydestä ovat kärsineet eniten piiri- ja perusjärjestöjen taloudet ja vähiten liiton talous, koska piirijärjestöt ovat säännöllisesti tilittäneet jäsenmaksut liittoon ja siten pyrkineet suojaamaan liiton taloutta rästiläisyyden haitalliselta vaikutukselta. Alhaisten jäsenmaksujen vuoksi muodostaa tämä perustuotto järjestöissämme suhteellisen pienen osan niistä välttämättömistä varoista, joita järjestöjemme jatkuvasti laajeneva toiminta kustannuksiinsa tarvitsee, mutta järjestöjen toiminnallisuudella on pystytty toiminta rahoittamaan.

III liittokokouksen jälkeisenä aikana on järjestötalouden tila vähitellen parantunut. Vuoden 1953 puolivälissä voitiin lehdistössä ja vähän sen jälkeen myös liitossa ja piirijärjestöissä hyväksyä lisäyksiä aivan välttämättömyyksiin kustannuseriin. Erikoiseksi koetinkiveksi muodostui kuntoutumassa olevalle järjestötaloudellemme kaksi peräkkäistä vaalikamppailua. Voimme todeta selviytyneemme koetuksesta kunnialla, jopa paremmin kuin aikaisemmista vaaleista. Tulokseen vaikutti ratkaisevasti jo ennen kertomuskautta aloitettu, mutta kertomuskaudella edelleen voimistunut SKDL:n "Yhteisrahaston" lipassäästötoiminta.

Samanaikaisesti edistyi järjestötaloudessamme hajallaan olevien varojen keskittäminen "SKDL:n Kansan Keskus-Kassan" puitteissa. Kansan Talojen Liiton toimintaa on myös pyritty edelleen kehittämään. Sen ja "Kansan Keskus-Kassan" yhteisin toimenpitein on kansantalojen rakentaminen vuosina 1953—54 vilkastunut, ja taloja rakentaneet järjestöt ovat saaneet tukea ja opastusta rakentamiseen liittyvissä asioissa. Läheskään kaikki kansantalot eivät kuitenkaan vielä ole liittyneet Kansan Talojen Liiton jäseniksi. Siitä on ollut seurauksena, että liiton taloudellinen asema on edelleenkin heikko, eikä ole voitu palkata rakennusalan koulutusta saanutta työvoimaa.

Demokraattisten Kustantajain Liitto on kertomuskautena suorittanut arvokkaan työn lehtiemme ja kirjapainojemme talouden ohjaamisessa. DKL on julkaissut vakinaisesti ilmestyvää asiamieslehteä ja ollut tiiviisti vaikuttamassa lehdistön levikkiä koskevan työn suunnittelussa ja käytäntöön soveltamisessa. Kertomuskauden aikana on erikoisesti kiinnitetty huomiota kirjapainojemme laadullisen ja määrällisen tuotantokyvyn parantamiseen.

VI Sivistyneistöjaoston työ

Sivistyneistöjaoston työn perustana on ollut viime liittokokouksemme toteamus, että liittomme vaikutuksen lisääntyminen henkisen työn tekijäin ja sivistyneistön piirissä vaatii toisaalta järjestöjämme entistä tarmokkaammin etsimään kosketusta näihin ryhmiin ja tukemaan ponnistuksia henkisen työn tekijäin taloudellisen aseman parantamiseksi ja toisaalta osallistumaan aktiivisesti kulttuuripolitiikkaan. Viime vuosien taloudellinen kehitys ja selvästi havaittava muutos henkisen työn tekijäin käsityksissä todellisesta yhteiskunnallisesta asemastaan palkansaaajina sekä sivistyneistön suhtautumisessa esim. rauhanpolitiikkaan ovat osoittaneet, että liittokokouksen viitoittamalla tavalla sivistyneistön lähentyminen työtätekevien yhteistä liikettä on todellakin mahdollista.

Tällä perustalla ovat sekä sivistyneistöjaostomme että kansandemokraattiset edustajat eduskunnassa sekä kunnallisissa elimissä johdonmukaisesti tukeneet henkisen työn tekijäin oikeutettuja vaatimuksia. Virkamiesten ja toimihenkilöiden useiden palkkaliikkeiden yhteydessä on näin syntynyt läheistä kosketusta näiden ryhmien ja kansandemokraattien kesken. Tässä toiminnassa liittomme on saavuttanut luottamusta ja arvovaltaa henkisen työn tekijäin keskuudessa. Yhä useammin henkisen työn tekijät ja heidän järjestönsä ottavat itse yhteyttä järjestöömme saadakseen tukea vaatimuksilleen. Kulttuuririntamalla on viime aikoina voitu havaita, että ne monet ajatukset kulttuuri- ja sivistyselämäme tervehdyttämiseksi ja kehittämiseksi, jotka sisältyvät SKDL:n kulttuuriohjelmaan, ovat vähitellen kypsyneet sivistyneistön keskuudessa. Monet niitä aikaisemmin kii-vaasti vastustaneetkin ovat nyt omaksuneet nuo ajatukset omikseen. Niinpä Suomen Kansakoulunopettajain Liitto on äsken koulupoliittisessa ohjelmassaan ilmoittanut olevansa yhtenäiskouluun tähtäävän uudistuksen kannalla.

Liiton sivistyneistöjaostoa on laajennettu niin, että siihen kuuluu entistä suurempi joukko eri alojen sivistyneistön ja henkisen työn tekijäin edustajia. Keväällä 1954 liiton toimistoon kiinnitettiin tälle jaostolle sihteeri.

Kuten aikaisemminkin järjestettiin tälläkin toimintakaudella maata käsittäneet sivistyneistön neuvottelupäivät Helsingissä sekä neuvottelutilaisuuksia eri keskuspaikoissa.

Kulttuuriasioiden käsittelystä mainittakoon mm. marraskuussa 1954 "Kirjanviikolla" järjestetyt tilaisuudet ainakin Helsingissä, Turussa, Oulussa, Kemissä, Mikkelissä ja Kotkassa. Näissä esiintyivät edistyskelliset kirjailijat ja taiteilijat sekä puhujina että luennoitsijoina esittäen myös omia tuotteitaan. Monin paikoin näiden tilaisuuksien yhteydessä ja muuallakin on järjestetty hyvän kirjallisuuden näyttelyitä ja myyjäisiä.

Sivistyneistöjaoston ja edistyskellisten kirjailijain ja taiteilijain yhteistyö on muodostunut entistä läheisemmäksi ja säännöllisemmäksi. Tämän yhteistyön puitteissa on järjestetty yhteisiä opinto- ja keskustelutilaisuuksia sekä keskusteltu ajankohtaisista kulttuuripoliittisista kysymyksistä.

Työmme sivistyneistön keskuudessa on siten jonkin verran edistynyt ja vakiintunut, mutta kuitenkin siinä on edelleen vakavia puutteellisuksia. Näistä ei pienin ole se, että tätä työtä tehdään pääasiassa vain liiton keskuksesta sekä eduskunnasta ja jonkin verran kuntien elimistä käsin, paikalliset yhdistykset ja piirijärjestötkin puuttuvat näihin asioihin sensijaan liian harvoin. Eri piirijärjestöjen yhteyteen perustetuista henkisen työn tekijäin jaostoista harvat toimivat jatkuvasti ja aktiivisesti. Toinen huomattava puute on ollut sekä liiton että piirien jaoston työssä siinä, että on harjoitettu enemmän kulttuuripoliittista toimintaa, kun sen sijaan henkisen työn tekijäin taloudellisen aseman selvittely ja siitä johtuvien tehtävien suorittaminen on jäänyt liian vähälle huomiolle. Kuitenkin näiden molempien toiminnan alojen puitteissa on todella mahdollista luoda perusta tulokselliselle yhteistyölle sivistyneistön ja muiden työtätekevien kesken SKDL:n ohjelman puitteissa.

VII Kunnallispoliittinen toiminta

Kunnallispoliittisen toiminnan kehityksessä maamme työtätekevien keskuudessa on pantava merkille huomattavaa edistystä kuluneena kolmivuotiskautena. Varsin suuri ansio siitä lankeaa liittomme kunnallispolitiikkaa johtaville elimille. Liiton kunnallispoliittisessa ohjauksessa onkin kiinnitetty erikoista huomiota järjestöjemme toiminnallisuuden parantamiseen kunnallisellakin alalla. Siinä suhteessa on saavutettu hyviä tuloksia. Piirijärjestöjen jaostojen työkyky on nousut ja niiden taito itsenäisesti käsitellä kunnallispolitiikan asioita on varsin tyydyttävä. Kuitenkin on todettava, että heikkojakin jaostoja vielä on, mikä vuorostaan heijastuu niiden alaisten kunnallis- ja perusjärjestöjen työskentelyssä.

Kunnallispoliittisen toiminnan kehitykseen on vaikuttanut järjestöllisen edistymisen lisäksi yleensä taloudellisessa, mutta erikoisesti valtiotaloudellisessa tilanteessa tapahtuneet muutokset, jotka ovat mm. kohottaneet työtätekevien verorasitusta ja heikentäneet jyrkästi kuntien taloudellista asemaa. Kun tämä kehitys on kärjistynyt viimeisinä vuosina, on liiton kunnallisen toiminnan ohjauksen poliittinen sisältö yleisen periaatteellisen selvitystyön jatkamisen ohella suuntautunut tärkeimpien kuntia koskevien erikoiskysymysten voimakkaaseen esillenostamiseen. Näitä ovat verotus, työttömyys, kunnan talous yleensä sekä valtion ja kunnan suhteet, vain tärkeimmät mainitaksemme. Erillisten kysymysten kohdalta on liiton jaosto toimeenpannut asian teoreettisen tutkimuksen, jonka mahdollisimman laajalle ulottuvan selostustyön yhteydessä on kullakin paikkakunnalla kiteytynyt käytännössä noudatettava politiikka. Periaatteelliset kannanmäärittelymme ja niiden pohjalta lähtenyt käytännöllinen toiminta on herättänyt laajoissa kansalaispiireissä vastakaikua, joka on pakottanut mm. kunnalliset keskusjärjestöt ja maakuntaliitot eräissä kysymyksissä asettumaan aikaisempaa terveemmälle kannalle. Kunnallispoliittinen toimintamme on siten astunut kynnykselle, jolta avautuu laajat mahdollisuudet yhteistoimintaan työtätekevien etujen mukaisen kunnallispolitiikan kehittämiseen.

Tällaiseen kuntien puitteissa tapahtuneeseen paikalliseen toimintaan on liittynyt aloitetoiminta eduskunnassa. Tehdyt aloitteet ovat tähänneet kuntia tällä hetkellä eniten rasittavien epäkohtien poistamiseen. Huomattavan osan niistä ovat muodostaneet aloitteet, joilla on pyritty kunnille säilytettyjen erinäisten menojen palauttamiseen valtion suoritettaviksi. Tämäkin toiminta on saavuttanut vastakaikua muidenkin kuin kansandemokraattisten kunnallismiesten keskuudessa ja useat kunnat ovat virallisesti määritelleet niihin myönteisen kantansa.

Järjestöaktiivin kunnallispoliittisen tason kohottaminen on myös käsittänyt tärkeän osan jaoston työskentelyssä. Tässä tarkoituksessa järjestettiin kesällä 1954 Helsingissä viikon kestäneet kurssit piirijärjestöjen poliittisille työntekijöille. Lisäksi on kolmivuotiskautena järjestetty jokaisessa järjestöpiirissä useita neuvottelu- ja opintopäiviä. Näiden osanottajat ovat vuorostaan toimeenpanneet ja johtaneet kunnissa järjestettyjä neuvottelu- ja opintotilaisuuksia. Lisäksi on kunnallispoliittista ohjausta tukenut Sirola-Säätiön Kirjeopiston kautta tapahtunut kunnallispoliittinen opiskelu. Jossain määrin sitä on tapahtunut myös suoraan liiton jaostosta suoritettuna kirjeenvaihdon välityksellä.

Kunnallispoliittinen toimintamme on kytkeytynyt kiinteästi liittomme varsinaiseen poliittiseen toimintaan. Tästä on ollut tuloksena se, että kunnallisissa luottamustehtävissä työskentelevät järjestöjemme jäsenet ovat toimintansa perusteella selvästi erottautuneet muiden poliittisten ryhmien edustajista. Se on vuorostaan pakottanut varsinaiset johtavat vastustajamme tiukentamaan otettaan ja tuloksena on ollut kunnallispoliittisen toiminnan yleinen aktivisoituminen. Tämä on vetänyt puoleensa kuntalaisten huomion ja näin on voinut tapahtua kunnallispolitiikan laajentumista luottamusmiesten ahtaan piirin ulkopuolelle. Kuntalaisten laaja omatoimisuus antaakin parhaat tulokset yhteisten kunnallispoliittisten asioiden hoitamisessa. On vain entistä paremmin osoitettava heidän omakohtaisen osallistumisensa välttämättömyys ja oltava apuna heidän toiminnassaan niin pienissä kuin suurissakin asioissa.

VIII Työ maaseudulla

SKDL:n talonpoikaisjaoston työssä on kertomuskaudella kiinnitetty päähuomio maaseututyömme pohjan laajentamiseen ja yhteistoiminnan edistämiseen talonpoikaisjoukkojen kanssa. Keskeisinä yhteistyön kohteina ovat olleet maa-, verotus-, työllisyys-, maataloustuotteiden hinta- ja maatalouden tukemiskysymykset. Eritoten maan ja työn saannin turvaaminen ovat olleet keskeisiä asioita maaseututyössämme. Etenkin Pohjois-Suomessa ovat maan saannin ja työttömyyden aiheuttamat ongelmat synnyttäneet laajaa liikehtimistä. Talonpoikaisjaoston toimesta on pyritty tukemaan tätä liikehtimistä ja ohjaamaan sitä laajalla pohjalla tapahtuvaksi järjestyneeksi toiminnaksi. Toiminnassa maaseudun työttömyyttä vastaan ja maanturvitsijain liikkeen kehittämisessä liittomme voikin merkitä tapahtuneen huomattavaa edistystä.

Järjestöväkemme toiminnan parantaminen talonpoikaisissa joukkojärjestöissä ja poliittisen työmme ohjaaminen lähemmäksi talonpoikaiston paikkakunnallisia jokapäiväisiä elämänkysymyksiä, on ollut toisena maaseututyömme perustehtävänä. Tässäkin suhteessa voidaan todeta selostuskaudella tapahtuneen, joskaan ei riittävää, niin kumminkin merkityksellistä edistystä. Järjestöväkemme tunnustaa jo verrattain yleisesti, ettei kansandemokraateille riitä toimiminen vain SKDL:n yhdistyksissä, vaan heidän on osallistuttava väestön muihinkin järjestöorientoihin. Näissä on keskeinen asema erilaisilla maatalousjärjestöillä, kuten pienviljelijäyhdistyksillä, maamiesseuroilla, maataloustuottajajärjestöillä ja osuustoiminnallisilla yrityksillä.

Missä kansandemokraatit ovat olleet mukana joukkojärjestöissä ja työskennelleet niissä niiden luonteenomaisten tehtävien puitteissa vähäväkisen kansanosan etujen turvaamiseksi, liittomme arvovalta on suuresti lisääntynyt.

Opintotyössä on pääasiassa kiinnitetty huomiota maataloudellisten ongelmien periaatteelliseen selvittämiseen 3–5 päivää kestäneillä piirikursseilla sekä neuvottelu- ja luentopäivillä, joita on järjestetty eri puolilla maata. Liiton kustantaman kirjasen, "Marxilaisuus ja talonpoikaisto", mukaan on talonpoikaiskysymystä opiskeltu myös opintokerhoissa ja Sirolan Kirjeopiston kurssiohjelman avulla.

Liittomme kannanotot eduskunnassa ja joukkotyössä esille nousseissa maatalouspolitiikan kysymyksissä tunnustetaan verrattain yleisesti nykyisin oikeiksi talonpoikaiston keskuudessa. Se on pakottanut mm. maalaisliiton johdon kannattajajoukkojensa säilyttämiseksi taktikoimaan verrattain pitkällekin menevillä uudistuspauksilla ja aloitteilla.

Liittomme järjestöverkosto on maaseudulla laajentunut ja kannatuksemme, etenkin Pohjois-Suomessa, lisääntynyt. Viime vuonna suoritetuissa eduskuntavaaleissa saavutettu äänimäärän lisäys tuli suurimmalta osaltaan maaseudulta. Myös Keski- ja Etelä-Suomessa on ollut todettavissa vaikutuksemme lisääntymistä.

Maaseudun nuorisotyön järjestämisessä on liittomme toiminnassa edelleen suuria puutteellisuksia. Maaseutuyhdistyksissä ei ole riittävästi kiinnitetty huomiota nuorten henkilöiden vastuun korostamiseen ja nuorisoa koskevien asioiden käsittelyyn. Tämä laiminlyönti uhkaa takaiskulla, ellemmme korjaa sitä viivyttämättä.

IX Työskentely osuustoiminnan piirissä

Osuustoimintajaoston työ on selostuskaudella rajoittunut vain edistysmielisen osuuskauppaliikkeen piiriin. Yleisesti katsoen asemamme ovat tällä alalla pysyneet ennallaan. Selostuskaudella suoritetuissa osuusliikkeiden edustajistojen vaaleissa on ollut osittaisia menetyksiä. Merkillepantavaa kuitenkin on, että kansandemokraattisenemmistöissä liikkeissä ovat asemamme jatkuvasti vahvistuneet. Viime mainittu osoittaa, että osuustoiminnalliset periaatteemme käytäntöön sovellettuina vastaavat kuluttajapiirien etuja.

Liittoneuvoston keväällä 1953 hyväksymä osuustoimintapoliittinen ohjelma on yhtenäistänyt ja vakiinnuttanut toimintamme osuuskappäven keskuudessa rakentavan yhteistyön aikaansaamiseksi ja edistysmielisen osuuskauppaliikkeen menestyksen turvaamiseksi.

X Toiminta ruotsinkielisen väestön keskuudessa

Liiton yleinen toiminta on ulottunut myös ruotsinkielisen kansanosan keskuuteen. Siinä on otettu huomioon myös kielelliset ja maantieteelliset erikoistekijät. Liiton ruotsalaisjaosto on toiminut neuvonantajana ja suunnittelijana tämän toiminnan soveltamisessa. Työtä on tosin vaikeuttanut ruotsinkielisten toimitsijain vähäisyys. Ainoastaan Uudenmaan ja Vaasan piirijärjestöllä on ollut palkattu ruotsinkielinen toimitsija. Sensijaan Kokkolan ja Turun sekä Ahvenanmaan piirijärjestöt ovat olleet vailla palkattua ruotsinkielistä toimitsijaa lukuunottamatta eräitä tilapäistapauksia.

Käytettävissä olevin varoin ja aktiivivoimin on kuitenkin liiton asettamat eri tehtävät ohjattu ruotsinkielisen väestön pariin. Parhaiten tämä työ on tullut näkyviin ruotsalaisten mobilisoimisena viime liittokokouksen jälkeisellä ajalla suoritettuihin eduskunta- ja kunnallisvaaleihin. Kunnallisvaaleissa saivat ruotsalaiset kansandemokraatit valtuustoihin edustajia enemmän kuin koskaan aikaisemmin. Eduskuntavaaleissa ovat ruotsalaiset kansandemokraatit suurin piirtein säilyttäneet asemansa.

Ahvenanmaalla onnistuivat ruotsalaiset kansandemokraatit kesällä 1954 maakuntavaaleissa voittamaan yhden uuden edustajapaikan, joten maakuntapäivillä on nykyisin kaksi kansandemokraattista edustajaa.

Ruotsalaisilla kansandemokraateilla on ollut kaksi edustajaa Svenska Finlands Folktinget'issä, mutta ottaen huomioon tämän järjestön laadun ja luonteen, he eivät ole voineet siellä paljoakaan vaikuttaa, joskin he ovat tehneet pari merkittävää aloitetta.

Uudellamaalla on ruotsinkielisten yhdistysten toiminta suuressa määrin tehostunut. Uusia yhdistyksiä on perustettu ja äänestäjien lukumäärä kunnallisissa ja valtiollisissa vaaleissa on noussut.

Ruotsalaisen aktiivin kouluttamiseksi on kuluneen kauden aikana järjestetty kaksi koko maan käsittävää kahden viikon kurssia, yksi Vaasassa ja toinen Helsingissä. Lisäksi on pidetty eräitä lyhyempiä kursseja ruotsinkielisillä alueilla, liiton ruotsalaissihteeristön sekä asianomaisten piirijärjestöjen ohjauksella. Kurssiaiheet ovat käsittä-

neet yhdistystietoa, kunnallispolitiikkaa, yhteiskuntatietoa, taloudellisia erikoiskysymyksiä, työväenliikkeen historiaa, talonpoikais- ja rauhankysymystä sekä SKDL:n ohjelmaa ja toimintaa.

Folkets Bildningsförbundet'in ohjauksen alaisena on yhdistyksissä toiminut n. 50 opintokerhoa. Näissä kerhoissa on keskeisinä opintoaineina ollut kunnallis- ja yhteiskuntatieto, mutta opiskelu on käsittänyt myös muita aineita.

Säännöllinen ruotsinkielinen julkaisutoiminta on ollut riittämätöntä. Tosin vaalien yhteydessä on ilmestynyt ruotsinkielisiä julkaisuja. Ulkomailta on saatu hankituksi jossain määrin valistuskirjallisuutta. Ny Tid on ilmestynyt 5 numerona viikossa. Lisäksi ovat ilmestyneet liiton ruotsinkieliset julkaisut, Folkets Vår ja Folkets Jul.

Yleisesti voidaan todeta, että mielenkiinto ja ymmärtämys kansandemokraattista liikettä kohtaan on kasvanut ruotsinkielisen väestön keskuudessa. Edellytykset vaikutuksen laajentamiselle ruotsinkielisten keskuudessa ovat siis olemassa. Lujittaaksemme ja järjestöllisesti vahvistaaksemme tätä vaikutusta, on kiinnitettävä entistä suurempaa huomiota jäsenistön ja yhdistysten johtavien toimitsijoiden koulutamiseen.

XI Eduskuntaryhmän toiminta

Soveltaessaan SKDL:n kolmannen edustajakokouksen vahvistamaa päälinjaa hallituspolitiikan alalla, eduskuntaryhmä on yhteisymmärryksessä liittotoimikunnan ja liittoneuvoston kanssa vaatinut hallitusneuvottelujen kaikissa vaiheissa sellaisen hallituspolitiikan noudattamista, joka kehittäisi ystävällisiä ja luottamuksellisia suhteita maamme ja kaikkien rauhaa rakastavien kansojen, ensi sijassa Neuvostoliiton kanssa, turvaisi maamme rauhan ja riippumattomuuden ja kehittäisi demokraattista yhteiskuntajärjestystä työtätekevien kansankerösten oikeuksien ja etujen mukaisessa hengessä. Edellä mainituilla edellytyksillä on eduskuntaryhmä ilmoittanut olevansa valmis osallistumaan hallitusvastuuseen toisten työtätekevien äänillä eduskuntaan valittujen ryhmien, sosialidemokraattisen puolueen ja maalaisliiton eduskuntaryhmän kanssa. Käytännöllisessä politiikassaan on ryhmä tehnyt useita yhteistyötarjoja mainituille ryhmille sekä tukenut niihin kuuluvien edustajien tekemiä sellaisia ehdotuksia, jotka ovat olleet sopuosinnassa työtätekevien kerrosten etujen kanssa. Ryhmä on vastustanut jyrkästi taantumuksellisen oikeiston pyrkimyksiä saada jalansijaa hallituksessa ja hallituspolitiikassa. Siinä mielessä se on joutunut useita eri kertoja kuluneena kolmivuotiskautena antamaan tukensa Kekkosen eri hallituksille, vaikka ryhmä ei suinkaan muuten ole sitoutunut näiden hallitusten kannattajaksi. Eri asioiden yhteydessä eduskuntaryhmän toiminnalla ja työtätekevien joukkojen tuella on saavutettukin eräitä merkittäviä voittoja.

Valtion tulo- ja menoarvio osoittaa vuosi vuodelta nousevaa suuntaa. Varsinainen tulo- ja menoarvio päättyi v. 1952 171 mrd. markkaan kohoten v. 1954 183 mrd. markkaan ja v. 1955 196 mrd. markkaan. Valtion tulot ja menot nousivat tilinpäätöksen mukaan v. 1952 205 mrd. markkaan ja ennakotietojen mukaan ne ylittivät v. 1954 220 mrd. markan rajan. Tätä kirjoitettaessa näyttää siltä, että v. 1955 valtion todelliset menot tulevat ennätysmäisesti ylittämään varsinaisen budjetin loppusummat.

Eduskuntaryhmä on tehnyt tulo- ja menoarvion rakenteeseen nähden kolme perustavaa laatua olevaa huomautusta. Ne ovat:

a) budjetin arvioidut ja todelliset loppusummat eroavat liian paljon toisistaan, joten hallituksille jää suuret mahdollisuudet käytellä varoja lisäbudjetissa ilman eduskunnan välitöntä valvontamahdollisuutta;

b) budjetin tuloista kannetaan suhteettoman suuri osa veroina ja veron luontoisina maksuina vähävaraisilta työtätekevilta veronmaksajilta;

c) valtion menotaloudessa laiminlyödään valtion oman tuotantotoiminnan kehittäminen sekä työtätekevien kansalaisten sivistys-, sosiaali- yms. tarpeet. Sitävastoin siinä annetaan lahjoitusluontoisesti suurille kapitalistisille osakeyhtiöille suuria summia valtion varoja.

Edellä mainituista tosiasioista lähtien eduskuntaryhmä on ponnistellut työtätekevien vero-osuuden vähentämiseksi ja valtion tulojen hankinnassa vaatinut lisättyä sijoitustoimintaa valtion tuloa tuottavan tuotannollisen toiminnan kehittämiseksi sekä tehnyt esityksiä kulttuuri-, sosiaali- yms. etujen turvaamiseksi ja kehittämiseksi.

Hallituksen laki- ym. esityksiä on eduskunnassa kertomuskautena käsitelty lähes 250. Lisäksi on käsitelty yli 1 000 edustajien tekemiä laki- ja toivomusalioitteita ja lähes 2 000 raha-asia-aloitetta. Eduskunnan voimasuhteista johtuen on SKDLn kanta eri asioihin usein jouduttu esittämään valiokunnan mietintöihin liitetyissä vastalauseissa. Kertomuskautena on ryhmän taholta valiokunnan mietintöihin liitettykin yli 200 vastalauseita. Ryhmän toiminta työtätekevien etujen ja oikeuksien puolesta on useiden esitysten yhteydessä tuottanut ainakin osittaisia saavutuksia. Lisäksi on todettava, että ryhmä on toiminnallaan pakottanut lähinnä sosialidemokraattisen ja maalaisliittolaisen eduskuntaryhmän suhtautumaan eräissä tapauksissa myönteisemmin kuin ennen työtätekevien joukkojen vaatimuksiin. Joissakin tapauksissa on myös saatu aikaan näiden kolmen suurimman eduskuntaryhmän yhteistä esiintymistä.

Aloitetoiminnallaan ryhmä on myös pyrkinyt toteuttamaan edellä mainittua työtätekevien etujen mukaista politiikkaa. Ryhmä on kertomuskautena esittänyt eduskunnan käsiteltäväksi kaikkiaan 91 laki-, 256 toivomus- ja 348 raha-asia-aloitetta. Vaikka monet näistä aloitteista eivät sellaisenaan ole tulleet hyväksytyiksi, voidaan kuitenkin todeta useiden niistä johtaneen välillisesti tulokseen. Niinpä viimeiset hallitukset ovat myöhemmin ottaneet SKDLn aloitteissa esitettyjä toimenpiteitä esityksiinsä, jotka siten ovat tulleet hyväksytyiksi eduskunnassa.

Välikysymyksiä on kertomuskautena tehty yksi, nimittäin vuoden 1953 helmikuussa metsä-, uutto- ja varatyöpalkoista. Välikysymyksen voidaan myös todeta johtaneen tulokseen. Välikysymyksen käsittelyn yhteydessä eduskunnan enemmistö lausui hallitukselle päätöksessään velvoituksen metsätyöpalkkojen korottamiseksi. Sen seurauksena Tuo-

miojan hallitus oli pakotettu suorittamaan metsätyöurakkien normien vähäisen tarkistuksen ja Kekkosen viidennen hallituksen tekemään päätöksen 5—6 % yleisestä metsätyöpalkkojen korottamisesta.

Eduskuntakyselyillä, joita ryhmän jäsenet ovat kertomuskaudella tehneet 83, on myös pyritty kiinnittämään huomiota työtätekevien kannalta tärkeisiin hallituksien hoitamatta jättämiin asioihin.

Ryhmän sisäisestä järjestäytymisestä ja toiminnasta mainittakoon, että koko kertomuskauden ajan ryhmän puheenjohtajana on ollut Hertta Kuusinen sekä varapuheenjohtajina Eino Kilpi ja Esa Hietanen. Ryhmän sihteeristöön kuuluvat Eino Tainio, Matti Koivunen, Toivo Niiranen ja Hemming Lindqvist. Puheenjohtajat, sihteeristö ja eri valiokunnissa olevien SKDLn ryhmien vastaavat henkilöt ovat muodostaneet ryhmän työvaliokunnan. Ryhmällä on palkallisina työn tekijöinä ollut lisäksi lainopillisena sihteerinä Erkki Tuominen sekä teknillisten toimistotehtävien hoitajana Helmi Karvonen 30. 11. -54 saakka, josta alkaen Kerttu Virtanen.

Eduskuntaryhmän varsinaisia kokouksia on pidetty 108, joiden pöytäkirjoihin on merkitty 575 pykälää. Ryhmän työvaliokunta on kokoonnut 238 kertaa ja pöytäkirjoihin on kirjattu 1 115 pykälää.

Yhteyttä valitsijoihin ja ryhmän toiminnan selostamista on hoidettu monella eri tavalla. Yleiset puhetilaisuudet ja esiintymiset eri juhlatilaisuuksissa sekä iltamissa ovat olleet jatkuvia ja säännöllisiä yhdysiteitä valitsijoiden kanssa. Kertomuskautena ovat ryhmän jäsenet olleet noin 4 000 tällaisessa tilaisuudessa. Lisäksi ovat ryhmän jäsenet olleet selvittämässä eduskunta- tai muita ajankohtaisia kysymyksiä lukuisissa eri demokraattisten järjestöjen ja ammattiosastojen kokouksissa.

Lähetystöjä on kertomuskautena käynyt ryhmän puheilla 265, ja ne ovat edustaneet satoja ja jopa tuhansiakin eri poliittisiin ryhmittyneisiin lukeutuvia kansalaisia.

Kirjeellisesti on myös pidetty yhteyttä valitsijoihin. Ryhmälle on kertomuskautena saapunut välittömästi yli 2 000 kirjettä. Näiden lisäksi ovat ryhmän jäsenet saaneet yksityisesti lukuisen määrän kirjeitä, joissa on pyydetty ryhmää tai yksityistä ryhmän jäsentä hoitamaan lähettäjän esittämiä asioita. Ryhmä on kertomuskautena lähettänyt yli 1 000 vastauskirjettä. Lisäksi ryhmän jäsenet ovat henkilökohtaisesti lähettäneet eduskuntatyötä tai yleisiä asioita koskevia kirjeitä valitsijoille.

Julkaisu- ja toimintaa on ryhmä yhdessä liiton johdon kanssa harjoittanut selvittääkseen eduskuntatyön kysymyksiä. Kertomuskautena on julkaistu parikymmentä julkaisua tai lentolehtistä. Niinikään on ryhmästä toimitettu sanomalehdille kirjoituksia ja uutisia eduskuntatyöstä.